

MAGYAR URIASZONYOK LAPJA

VERES, filozófiai utcai és kamarai
fényképező stúdió, V. Hormánudvar, 3

HUNYADY FERENCÉK GYERMEKE: IMRE

MAGYAR URIASSZONYOK LAPJA

Szépirodalmi, társadalmi és háztartási folyóirat * Megjelenik minden hónapban háromszor: 1-én, 10-én, 20-án * Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Jókai-u. 37. (Berlini-tér sarok) * Telefon: T. 107-23. * Előfizetési ár: egész évre 18 P, félévre 10 P, negyedévre 6 P

Főszerkesztő: **KERTÉSZ BÉLA**

„Eltiport nemzet ujjászülethetik, de öngyilkos nemzetre nincs feltámadás”. (Kossuth)

UJ

MÁRCIUS

Szólunk tihozzátok, magyar asszonyok, kik életet adtok a nemzetnek s az anyaság mártírúmának örök szenvedésével nevelitek az új nemzedéket. Kik a bölesodal könnyes-mosolyos áriájában sugározzátok át gyermekeitek zsenge-lelkébe a tüzet, a szent és halhatatlan hazaszeretet, mely a Kárpátok kőbölcsőjében ezer esztendeje ringatja a minden idők és korok örök árváját: a magyart...

Igen, árvái voltunk és vagyunk a végzetünknek, szenvedünk és küzdünk szakadatlanul, hordozzuk vállunkon megváltói keresztjét az örök fájdalomnak, vérünk omlásával s könnyünk hullásával pecsételve meg azt a nagy kulturmísiót, mely Európa keleti kapujában vár reánk. Nemzet nem szenvedett többet, mint mi, édes jó magyar asszonyok, hiszen ti tudjátok legjobban, mert a ti fiaitok haltak hősi halált az időkben és a ti könnyetek hull ezer esztendeje szüntelen, — de minden szenvedések és gyötrelmek közt az osztrák önkényuralom sujtott le reánk a legszonyatosabban. 1848. március 15! Nagy nap ez: a magyar nemzet ledobta keresztjét s fegyvert ragadott a Habsburgok ellen, de hiába küzdött apa és fiú egy sorban a szabadságért, hiába ragadott kaszát a honvéd paraszt, hiába verte pergő dobján a csatariadót a serdülő gyerek s hiába rontott harcba valami csodatévő erő és elszántság hősi hatalmával a lángeszű aggastyán, hiába művelte emberfeletti fegyvertények legendás csodáit a magyar: a szent és dicsőséges szabadságharcot kínba, vérbe s lángba ölte Paskievits és Haynau. Görgey a nemzeti sereg nagy és fényes diadalai után letette Világosnál a fegyvert az oroszok kezébe, Kossuth pedig külföldre menekült, hogy a világ ítélőszéke elé vigye a magyar ügyet. Itt maradt minden, a vérző városok, a vonagló falvak, a harangnélküli templomok, a kifosztott lelkek, a megcsalt szívek, hitek, álmok, reménységek, amiket leontott és elhamvasztott az osztrák önkényuralom. Dies irae! A harag és bosszuállás

napja következett. A császár kivégeztette a nemzet legjobb-jait, köztük a nemzet tizenhárom hős tábornokát is Aradon...

De nem halt meg a nemzet! 1867-ben derengeni kezdett a magyar ég. I. Ferenc József császár a monarchia vereségei után belátta végre, hogy Magyarország az osztrák-összbirodalom egyetlen biztos alapja és fenntartó ereje s a magyar országgyűlést összehívta alkotmányos alapon. Ettől kezdve rohamosan fejlődött a nemzet és olyan eredményeket produkált, amelyek méltán igazolták egy újabb és magasabb életre való hivatottságát. Am hatvan évi fejlődés után Ausztria szertelen politikája újabb katasztrófába döntötte a nemzetet. 1914-ben, a világháború küszöbén, Tisza István gróf, Magyarország miniszterelnöke az osztrák császár akaratával szembehelyezkedve, az utolsó pillanatig ellenezte a háborút, de az osztrák önkény magával rántotta az országa kiépítésén dolgozó magyar nemzetet. Minek esetelnők a világháború borzalmaival, amikor mindenki tudja, hogy micsoda tüzpatak, mennyi vér, mennyi kín és szenvedés hömpölygött kelettől nyugatig! Betelt az időkben a nagy magyar költő jóslata: a világháború tüzfergetegében a Habsburg-ház hatalma összeomlott, de annak is mi adtuk meg az árát: a barbár nyugat megcsónkításra ítélte Magyarországot Trianonban s a nemzet testéből kitéptek négy millió magyar szívet, négy millió magyar lelket és elrabolták mindenünket, mert nem látta be az elvakult antant, hogy a boldogtalan magyar nemzetnek harcolni kellett Ausztria hadijogára alatt...

Itt vagyunk most a Sors szemétdombjára kivétel: Rab ez a föld, amelyet Attila és Árpád lovasdandárai szenteltek hatalomná; a hegyek, melyeken a magyar pásztor-kürt ezer esztendeje szól; a völgyek, amelyek millió sírt ölelnek magukba; a nagy, fekete, barázdáshomlokú mezők, melyek az aranypiros búzaszemet pergetik; rigódalos er-

dők, napsütéses lankák, szarkalás rétek, csillogó vizek... Elvesztettünk mindent, ami az életünk ereje s fénye volt! De magyar asszonyok, magyar anyák, hisztek-e a nemzet feltámadásában? Feltámadunk! Mert az a sok könny, amit elhullattatok, az a sok fájdalom, mit elszenvedtetek, az a sok szeretet, mit szétsugároztatok, az a sok vér, melyet a magyar artériák ontottak az évszázadok vihartölcséreiben, ó, az nem maradhat meddő; hanem megtermi a magyar függetlenséget és szabadságot, megadja az élet iránt való jogainkat, formába önti álmainkat és vágyainkat s kikalapálja a magyar jövődőt, melynek előzegei ott vibrálnak levegőben, fában, vízben, szélben, minden magyar sejtben, vérben és atómban. Március idusa, minden népek és nemzetek, megújulások és tavaszok mosolygó szelleme, hintsd lelkünkre halhatatlan lángodat: a hitet, hogy bízza-bízzunk eljövő életünkben, a magyar erő, szív, lélek és szellem feltámadásában, most és mindörökké.

R. REISMANN GIZELLA FESTMÉNYE: Zsámbéki műemlék.

Beszélgessünk

„Aki az igazságot tiszteli, annak tisztelnie kell mind-
azt, aminek segítségével az igazság érvényesülhet.“

Alexander.

„Ha a szerelem tartós, az mindig az asszony érdeme.“

Arnold Bennett.

„Száz ostoba ember egy rakáson: nem ad ki egyetlen
okos embert sem.“

Schopenhauer.

„A naivság a lángész díszruhája, mint a meztelenség
a szépségé.“

Schopenhauer.

A fal

Irta: *Peterdy Sándor*

A piktor a magas állvány tetején a templom boltíves falán dolgozott. Bibliai jeleneteket festett. Amíg esetje szaporán siklott jobbra-balra a sima felületen, a művész hal-
kan valami dalt dudorászott. Néha-néha abbahagyta munkáját, elővette kis, kurtaszárú angol pipáját, egyszer-egyszer megszívta és úgy vizsgálta a már kész részleteket.

— Rendben van — szolt ilyenkor önmagához, — művész úr, meg vagyok elégedve. Néhány nap mulva sor kerülhet a fő alakra, következik a kis Bujtor Zsuzsa megörökítése.

Gyönyörködve forgatta a kartonokat.

— Nagy szerencsém, hogy a Madonnához ilyen modelt találtam. Ez a szinte meghatóan bájos arc, harmatos, tiszta tekintet, az érintetlen lélek beszédes tükrei. A lilium igazán méltóbb kezekbe nem kerülhetne.

Az állványokhoz felvezető szűk hágeső megroppant. A piktor felneszelt.

— Ez Zsuzsika... Türelmetlen a kicsike. Szeretné már magát látni a festményen.

A palló recsegett, a piktor hátra sem nézett.

— Adj Isten, Zsuzsika, — kiáltotta vigan a festő, — még néhány napig egész nyugodtan gyomlálghatod kis kertedet.

— Jó napot, művész úr, — hangzott a vidám köszöntés, — nem Zsuzsika van itt.

A piktor meglepetve nézett hátra és amint meglátta a szép Lontayné, lekapta a fejről százszor gyűrött kalapját.

— Csókolom a kezeit, nagyságos asszonyom, ez csakugyan váratlan találkozás.

— Hallottam, hogy itt dolgozik, — szolt mosolyogva Lontayné — s az asszonyi kíváncsiság nem hagyott nyugodni. De kérem, ne bizza el magát: ez a látogatás nem a régi ismerősnek, hanem a festőnek szól. Még sohasem láttam fresco-festőt munkában.

Kissé negédeskedve félrefordította a fejét és úgy kérdezte:

— Nagyon haragszik, hogy háborgatom?

— Dehogyan haragszom, — tiltakozott élénken a festő, — de zavarban vagyok, mert hova ültetem le a nagyságos Asszonyt, azt igazán nem tudom. A műtermem hiányosan van bebutorozva. Hanem azért majdesak kieszelünk valamit.

Néhány tégladarabot rakott egymásra, keresztbe fektetett egy deszkát, ráterítette a kabátját.

— Parancsoljon... kényelmesebb székekkel igazán nem szolgálhatok.

— Kérem, csak ne mentegedőzék. Én köszönöm, hogy ily kedvesen fogad. Hallottam ugyanis, hogy nem szívesen látja a vendégeket.

— Nem; — szolt élénken a festő. — Ha dolgozom, nem szeretem a nézőket. És ez nem idegeskedés vagy fontoskodás, hanem meggyőződés... Senki se lássa a művészembert munka közben. A művészi alkotás eredménye ugyanis lehet még oly megdöbbentően hatalmas, vagy fenséges, — de maga az alkotás munkája mégis csak vajadás, kotyvasztás, veritékszagú. A művész a teremtés lázas óráiban hiába lendül az ihlet szárnyain a felhők fölé, — földönjáró, zsémbeskedő, kiállhatatlan alak marad. Mindez pedig rontja az illuziót. Művészembereket és művészi alkotásokat mindig jobb kellő távolságból nézni.

— Kedves művészem, maga ugyancsak keményen elbánik a kollegáival, — nevetett a szép asszony. — De azért látom, hogy nincs valami emberriasztó kedvében: tehát maradok, sőt kérdésekkel fogom faggatni. Azt hiszem mester, ön erősen túloz. Az alkotás munkája nem lehet oly kellemetlen a nézőnek. Ahogy én elképzelem, nagyon is izgatón lehet az: nyomon követhetni a művész lelki izzását... látni, mint népesül be lassanként az üres vászon, a tiszta papír; a holt, a pusztá semmibe mint költözök lüktető élet, mozgás; a lélekből, a képzelet világából mint sarjad ki a mindenség egy parányi része. Ott

lenni a legszentebb fogantatásnál érdekes, izgalmas lehet.
— Ahogy vesszük, — legyintett a piktor. — Huh, de kegyetlenül fog egyszer csalódni.

A szép asszony hitetlenül rázta meg fejét.

— Azt is hallottam, hogy egy Mária-képet fest. És ide, erre a falra... Csodálatos. Mondja, kedves mester, nem nyugózi le, nem bénítja meg ez a merev, hideg tömeg, ez a kopár, élettelen fal?

— Kopár? Élettelen? — kiáltott a festő és megcsóválta fejét. — Ismét téved asszonyom. A fal itt, előttem, körülöttem, mindenütt lüktet, él érez; olyan, mint a kacér asszony: most hízlekedő szóval csábít, máskor meg kegyetlenül elkerget; most gyönyörre hívó, kívánatos, majd pedig rakoncátlan, akaratoskodó furia, akinek nem lehet a kedvére tenni. Ha egy csupasz falat látok, agyam dolgozni kezd, százféle terv, jelenet kering előttem és benső, fizikai fájdalmat érzek, hogy nem díszíthetem fel. Amikor pedig dolgozom, hallom a fal dicsérő, vagy korholó szavait, elismerését, vagy becsmérését, mert a fal tud jutalmazni, mint egy bőkezű maecénás, de aki vét ellene, azon bosszút áll, mint egy megbántott istenség.

— Ön szereti hivatását?

— Rajongok érte — szölt a művész és gyengéd melegséggel nézett a falra.

— Csakis az ily lelkesedés alkothat nagyot, értékeset és bizonyára új műve is ilyen lesz — jegyezte meg Lontayné.

Felállt és menni készült.

— És mondja csak, kedves mester, ki lesz a modellje?

— Egy Zsuzsi nevű fiatal parasztleány.

— Oh — és mást nem talált? egy parasztleányt magasztal fel ennyire? Lám... Node bizonyára van oka reá, hogy miért tünteti ki ennyire azzal, amire akárhány előkelő, kényes dáma is szívesen vállalkozna.

A festő, mintha nem vette volna észre a gúnyos, meggyanúsító hangot, nyugodtan válaszolt:

— Semmi más okom, mint az, hogy a leány teljesen megfelel az alaknak, melyet elképzéltem.

— Milyen szerencse! Kívánom, hogy a várt siker se maradjon el. Most pedig még egyszer köszönöm a szíves fogadtatást. Isten önnel, mester.

Megbiccentette fejét, kezét nyújtott, majd egy kis gondolkodás után így szölt:

— Mondja, hol szokta tölteni estéit?

— Seholy... Bolyongok céltalanul az utcán a legjobb barátommal — önmagammal...

— Ha rászánná magát és ellátogatna hozzám, szívesen látám. Itt ugyan nincs oly népes szalonom, mint a fővárosban volt, de azért talán elég szellemesen töltene el néhány órát. Nos? elfogadja a meghívást?

— Ezer köszönettel.

— Tehát mondjuk, holnap este.

A szép asszony elbúcsuzott, a művész utána nézett, míg el nem tűnt a keskeny lejárón, azután megrántotta vállát.

— Ügy látszik, nagyon unja magát. — dörmögte és ismét a munkájához látott.

Másnap este felé csakugyan elment Lontaynéhoz, aki a városka végén, csinos kert közepében fekvő villában lakott.

A szép asszony szinte tüntető nyájassággal fogadta.

— Hozta Isten, kedves mester, érezze magát jól, otthonosan.

A művész kedvtelten nézett körül a lakásban. A csillárok, álló lámpák ernyőinek színes selymén átszűrődő tompa fény csak éppen hogy kissé elverte a homályt; amerre pillantott, mindenütt filigrán butorok, tarkabarka himzett párnák, csecse-becsék, puha, török és perzsa szőnyegek, képek, plakettek; az állványokon a szögletekben hatalmas virágvázák tele virágokkal. A levegőben valami elhaló illat terjengett. Semmiféle rendszer nem felszélyezte a butorok, apróságok elrendezését, minden olyan volt, mintha csak véletlenül volna ott, ahol éppen van és éppen ez a látszólagos szertelenség tette a szobákat kedvessé, barátságossá, kacérrá.

— Foglaljon helyet, kedves mesterem és — mulattasson. Régóta nem beszélgettem már művészemberrel.

A festő leült Lontaynéval szemben. Tekintete bíralóan szaladt végig a szép asszonyon és meg nem állhatta, hogy ne mondja neki:

— Nagyságos Asszonyom szebb, mint valaha...

— Ohó — kacagott Lontayné, — az udvarlás nem kötelező, de szívesen fogadtatik.

Lontayné csakugyan szép volt. Karcsú termetét puha, tapadó japán-selyem köntös fedte, amely szabadon hagyta nemes hajlású nyakát és a finom szöveten átvillant formás karjainak rózsás színe. Bronzvörösbe játszó haja, mint éreből vert korona fedte fejét és szeszélyes fürtökben göndörödött alá a homlokára, a nyakára.

— Nos, kedves mester, mennyire haladt ma? Megdicsérte a fal, vagy megszídta?

— Megdicsért. Rá is szolgáltam.

— Csak vigyázzon, el ne játssza ezt a jóindulatot... Pedig félek, hogy a fal legközelebb azt fogja mondani: — Ejnye, kedves öregem, mi lelt téged, mi? Mit akarsz ezzel a kis paraszt fruskával, mond... Restellem, hogy nem találtál külön modellt.

— Nyugodt vagyok, — nevetett a festő, a fal tökéletesen meg lesz elégedve.

Lontayné a karcsú poharakba holland likőrt töltött.

— A szép modell egészségére... Vagy kellemetlen önnek, ha Zsuzsikáról beszélek, mondja? Nem bántja? Őszintén nem? Akkor hagyjuk a tréfát és beszéljünk komolyan. Mondja kedves mester, miért nem kért fel valakit a társaság hölgyei közül? Miért nem kért fel például engem?

— Önt, nagyságos asszonyom?

— Igen, engem... Miért nem? azt hiszi, hogy nem lettem volna jó? szebb a maga Zsuzsikája, mint én?

fiatalabb? igen? elég hiba, mert Máriát nem lehet gyermekarccal festeni... Tudja mit csináltam tegnap, hogy a templomból haza jöttem? Felhántam a könyvtáramat, kikutattam mindenféle Mária festmény-másolatot és a tükör előtt megpróbáltam: — vajjon én milyen modell lettem volna. Na várjon... meg fogom győzni... be fogom bizonyítani...

— Kérem elhiszem, — védekezett jókedvűen a festő.

— Ezt csak úgy mondja, — heveskedett az asszony, de az arcán látok valami kétkedő mosolyt lappangani. Ezt nem tűröm.

Felállott, azután hirtelen egy széket rántott elő, abba leült, tekintetét szeliden lesütötte, hogy a hosszú szempillák egészen árnyékba borították szemeit, arcán lágy mosoly révedezett, minha benső, nagy szeretettel nézne egy karján fekvő kisdedit. Az anyaság fensége sugárzott egész lényéből. Így maradt néhány pillanatra.

— Nos, nem ilyen lehetett Rafael Madonna della Granducca modellje? — kérdezte kipirulva az izgalomtól. Vagy ismeri Filippo Lippi Madonnáját? Ott van az asztalon a reprodukciója, és — ime a modellje.

Ölébe ejtett kezeit összekulcsolta, arcán a lélek harmónikus derűje ragyogott, tekintete sejtelmekkel telten pihent a messzeségben. Olyan volt, mint egy antik váza álmódózó istennője.

— Ha kívánja, bemutatom még Murillo, Luini, vagy Leonardo da Vinci Madonnáját is. ... Nos, beszéljen, jó modell lennék-e, vagy nem...

A művész gyönyörködve nézte a lángoló arcú, ragyogó szemű asszonyt.

— Akármelyik művész boldognak mondhatná magát, — udvariaskodott a festő.

— Igen? nos, ez a boldogság kínálkozik önnek, csak el kell fogadnia. Gondolkodjék róla. ... Most azonban hagyjuk és beszéljünk másról.

Kedélyesen múlt az idő, az órák könnyű léptekkel siettek tova.

Amikor a művész késő éjjel szállodai lakására ment, még nagyon sokáig virrasztott. Égő homlokát kezei közé szorítva, bámult maga elé.

— Lehetetlen, lehetetlen! Lontayné legyen az én Madonnám modellje... Micsoda kacagás, milyen felháborodás volna! Lontayné... Ez a kacér, forró, nyugtalan vérű asszony, akinek kalandjairól mindenki tud, és aki az utolsó botrány után kénytelen volt menekülni a fővárosból... Értem őt... Megbántott asszonyi hiúságának így akar elégtételt szerezni... Nem, ezt nem teszem...

Keményen elhatározta magában, hogy elkerüli Lontayné, hogy a kísértés elől kitér. De hasztalan volt minden küzdelme; hiába látta az örvényt, amely felé rohan: — vergődő akarata megtört. Minden este ellátogatott a szép asszonyhoz. Bujtor Zsuzsika hiába kereste fel naponként, a művész elküldötte:

— Majd holnap Zsuzsi, majd holnap.

És egy napon pedig azt mondta neki:

— Ne jöjj többet, Zsuzsi...

Akkor már Lontaynéról készítette a vázlatot. És rövid idő múlva el is készült vele. Az asszony diadalmas örömmel látta magát, mint Madonnát... A művész szemeit a szerelem, kezeit, ihletét a rajongás vezette.

— Még néhány nap és azután a falra festés következik

Lontayné szemei szinte gögősen villantak meg.

De várni kellett. A templomban nem lehetett dolgozni: már napok óta szakadt az eső, és ha ez el is állt, az égen piszkos, nehéz felhők kóvályogtak.

Az első esendesebb, derült napon a művész felsietett az állványokra. A Madonnát akarta festeni. Alig kezdett munkájához, gyanus pattogást hallott. Megrettenve nézett a falra. Most látta csak, hogy az egészen átnevésedett, néhány helyen a víz keresztül szivárgott. Majd hirtelen roppanás hallatszott, a fal egy nagy darabon levált, téglák zuhantak a művészre. A boltozat nagy része bedőlt.

A festőt vérben fagyva találták meg késő este. Mikor magához tért, gyenge hangon suttogta:

A fal él... érez... a fal megboszulta magát...

Szerelem és az Asszony

— Pályadíjnyertes novella. —

Írta: *Molnár Kata*

Jelige: „... vincit amor?”

Az író körül hirtelen aranyba borult a dolgozószoba. Megérezte, hogy a színek megmozdulnak körülötte, fölémelte homlokát a hűvös tisztasággal mosolygó fény felé és csak ekkor érezte meg, mennyire belemerült az írásba. Visszanézett a papirosra.

— A Szerelem és az Asszony.

Végigfutotta az utolsó sorokat, aztán visszalapozott a novella elejére. Amit olvasott, az szép volt, okos, finom és egyöntetű. Azután fölvetette ismét a tollat, hogy tovább írjon, de egy gyors mozdulattal letette megint és fölállt. Az ablakhoz lépett, tűnődve kinézett a napsütéses, havas tetőkre és elgondolkozott azon, ami most hirtelen eszébe jutott: hogy az az asszony, akiről az egész novellát írta és aki egyszer nagyon szerette őt, — egy elgondolkozó, szép, komoly órában azt mondta neki:

— Tudod-e, hogy vannak olyan problémák, amelyeket a legzseniálisabb író sem formálhat témává büntetlenül? Tudod-e, hogy vannak olyan problémák, amelyekhez hozzányulni szentségtörés, amelyeknek titkát fölfedni csak azért nem lehet, mert nem szabad? Az átélt, az igazi, a legközelebbi dolgok ezek, amelyeket már nem is szabad közelebb hozni azzal, hogy valami olvasnivaló tárgyává tesszük őket. Csak hagyni kell őket problémáknak, olyanoknak, amelyek belülről érlelődnek; mert amint hozzájuk nyulunk, már magukkal hozzák büntetésünket: megoldásuk csak a téma megoldása lesz, azé a témáé, amelyet a problémából formáltunk, egy befejezés lesz, amelyet meg kell találnunk a novella vagy a regény számára — és mi magunk szegényebbek leszünk egy problémával, amelyet egy idegen megoldás elvett tőlünk.

Az író nézte a havas tetőket és maga sem vette észre, hogy a gondolatain átszaladt egy kis enyhén keserű malícia. Ugyan, — mi lehetne az Asszony és a Szerelem problémájának az a csodálatos és nagystilű titka, amelyhez nem lenne szabad hozzányulnia annak, aki egy kerek, egyöntetű, okos és finom novellát tud írni belőle? Ugyan mit veszihetne el ezzel a problémával az, aki a problémát már régen megoldotta a maga számára? Mert Szerelem és Asszony — így, nagybetűvel, még gondolatban is fejet hajtva előttük, mint a fenségek előtt, — Szerelem és Asszony: nincsenek. Van szerelem és van asszony, azután van szerelmes asszony, és nem-szerelmes asszony; — és a szerelmes asszony majdnem olyan, mint a nem-szerelmes asszony, azzal a különbséggel, hogy az előbbi valamivel patétikusabb, valamivel gazdagabb fantáziájú, valamivel vakmerőbb és esetleg valamivel erkölcsösebb, mint az utóbbi. Hol van itt a probléma? Az asszony szeret, azután megint valakit szeret; és ha úgy jön, hogy jelenleg éppen nem szeret, akkor majd legközelebb szeretni fog. Ha válogat, annál rosszabb neki; esetleg ő maga is annál rosszabb. Idealizmus? Hát igen, — néha ebből is van egy kevés; vagy azért, mert tavasz van, vagy csak úgy, a változatosság kedvéért. És minden egyéb, amit esetleg a nagy-érzések számlájára írna a jóhiszemű, naivabb olvasó, idetartozik a langyos és kedves idealizmushoz. Hűség, jóság, ésatöbbi — ugyan miféle... A novella novella legyen és ne dajkamese.

Az író ideig rendben keresztüljutott a saját gondolatain, de az írástól valami hirtelenjött idegességgel elment a kedve. Furesa. Az egész idő alatt, amíg irt, nem is gondolt az asszonyra, akiről irt. Most pedig nem tud szabadulni tőle. — Na lám, mi minden nem jut most eszébe! — és a haja valahogyan egészen furesán szikrázott a sárgaernyős állólámpa alatt, amikor erről az egész téma-probléma-históriáról beszélt. Hogy tudott beszélni néha... Ilyen volt mindig, ilyen álmódó, gondolatokat-bontogató, egy-egy különös gondolatfontalat a kezébe vett néha vigyázva, mint egy gubó hajszálfinom, megtalált selyemszálát és ha nagyon erősen gondolkozva beszélt,

lecsukta a szeméit, a hangja lemélyült, olyan lett, mint egy titokkal viaskodó papnő hangja; és a szája, az ajkai, amelyek olyanok voltak máskor, mint a nyílra feszülő íj, a szája ilyenkor. — Na! Még csak éppen ez hiányzott, hogy a szájára gondoljon! És egyáltalában: kellett ezt az egész dolgot elővenni? A novella készen van és ez a fő. A befejezés egyelőre még csak a fejében van, de megvan, holnap majd megírja. Neveltséges valami, ennyit verekedni a gondolataival egy téma miatt, mikor az a téma különben egészen jó. Mert miről szól a novella? Hogy az asszony se nem jó, se nem rossz. Az asszony: asszony. Slussz. Bolond az az ember, aki még ebben is problémát lát, még hozzá olyan problémát, amit meg kell őrizni és nem szabad belőle novellát csinálni. Más ember a fejetejére állna, úgy faragna valamit a problémáiból, ha ugyan egyáltalában tudna valamit faragni belőlük. A legtöbb esetben még tisztességes világnézetet sem tudnak kifaragni maguknak. Ha pedig ő a világnézetéről novellát ír, — akinek ez nem tetszik: ne olvassa el. Az író: író. A novella, ha jó: novella. A probléma pedig menjen a pokolba, ha egyszer már úgyis meg van oldva. Punctum!

Az író idegesen vágta zsebre a kezeit, aztán ott hagyta az ablakot, a kéziratot bezárta az íróasztala fiókjába, felöltözött és nagyon rosszkedvűen ment el hazulról.

Lent az utcán, a téli alkonyat átlátszóan ereszkedő homályában már gyúltak a lámpák s a fehér lámpafények körül könnyű köd-udvarok ültek. Az író lassan ment előre a hidegtől rövideket lélekvő, pirosorrú emberek között s amikor közvetlenül előtte két kövér férfi hangosanradó kedélyességgel üdvözölte egymást, bosszankodva sarkonfordult, hogy betérjen abba a kávéházba, amelybe, kö-

rülbelül ebben az időtájban, minden héten kétszer-háromszor be szokott nézni.

Mielőtt belépett volna, elment az erős fényvel kivilágító ablakok előtt, hogy lássa, üres-e megszokott helye a palma mögött. És ekkor meglátott egy asszonyt, aki az ő asztala előtt lévő második asztalnál ült az ablak mellett. Nagygalléros, nehéz prémbunda volt rajta, kinyitva, vállaira hátratulva, elől kilátszott sima, világosszürke selemruhája; komoly kis kalapja megmutatta homlokának egy keskeny részét, de csak szép, magányosan, két érintetlen vizes-pohárral az asztalán, nyugodtan és csöndesen az ablakot nézte.

Az író már többször látta itt, ugyanezen a helyen, mindig egyedül és mindig merőn az ablakra nézve; s most arra is emlékezett, hogy egyszer már sokáig figyelte és akkor azt kérdezte magában: nem unatkozik ez az asszony így, semmit sem csinálva, újság nélkül, könyv nélkül, cigarettá nélkül, magányosan, két érintetlen vizes-pohárral az asztalán, nyugodtan és csöndesen az ablakot nézve?

Úgy látszott, hogy az asszony nem hall semmit abból, ami körülötte történik és nem veszi észre azt sem, amit az ablakon keresztül látnia kellene az utca életéből. Mozdulatlan volt, a merevség bántó hidege nélkül; inkább olyan volt a mozdulatlansága, mint egy csöndes, elmerült, nyitott szemmel való befeléfigyelés.

Az íróban megmozdult a délután reakciója és a téma-keresés finoman szelektáló szimata.

— Nagyon jól van! Megkérdezhetném tőle, hogy milyen viszonyban van a Szerelem és az Asszony problémájával.

Egy gyorsan elhatározott mozdulattal benyitott, egyenesen az asszony asztalához lépett, ott kissé lehajolt feje és halkan mondta:

— Nagyságos asszonyom, ha elhiszi egy írónak, hogy akkor is úriember akar lenni, amikor úgy cselekszik, ahogyan most én cselekszem, akkor engedje meg, hogy megmondjam a nevemet és egy rövid beszélgetésre helyet foglalhassak az asztalánál.

Az asszony lassú mozdulattal emelte föl fejét, ránézett a férfira, — úgy nézte, mint aki nem figyelt arra, amit hallott s most utólag keresi össze emlékezetében a szavakat — aztán halkan, finoman elmosolyodott.

— Író? Tehát amit most cselekszik, azt úgy kell hívnom, hogy költői szabadság?

Egy percig mosolyogva figyelte a férfi arcát, hagyta várakozni, aztán nyugodtan mutatott az asztal másik oldalán álló székre.

— Foglaljon hát helyet és kezdje az interjút. A névét hagyja a legvégére.

A férfi udvarias mozdulattal meghajolt és leült.

— Nem újságíró vagyok és nem gyűjtöm a mások személyi adatait, de öntől megkérdelem, miért van itt körülbelül minden hónapban egyszer, mindig ugyanabban az órában, ezen a helyen, az ablakot nézve, még egy pohár vizet sem érintve, egyedül, senkit sem várva.

Az utolsó három szónak valami kérdő hangsúlya volt s az asszony bólintott:

— Senkit sem várva.

— Senkit sem várva, semmit sem csinálva miért van itt, miért jön ide?

Az asszony fölemelt homlokkal, halk mosollyal nézte a férfit, aztán egyik keze rásiklott az asztal lapjára, ott megpihent, szeméi lenéztek erre a mozdulatlanul pihenő fehér kézre és egy kis hallgatás után nyugodtan és csöndesen mondta:

— Itt várom meg, hogy hat óra legyen.

— És hat órakor?

— Hat órakor a telefonhoz megyek és fölhívok valakit.

— Egy férfit...

— Egy férfit. S a férfi beleszól a telefonba, megkérdi, ki beszél.

— ...

— Nem. Senkisésem beszél. Mert én nem felelek a kérdésére.

— ... ?
 — A férfi vár egy kicsit, még egyszer beleszól a telefonba, aztán, mert másodszor sem felel senki, leteszi a kagylót.
 — S ha harmadszor is beleszólna?
 — Mindegy, mert akkorra már én tettem le a kagylót.
 — Mert nem lenne ereje harmadszor is hallgatással válaszolni?
 — Nem azért.
 — Hanem...
 — Csak. Mert nem várom meg, míg harmadszor is beleszól.
 — Aztán —
 — Azután visszajövök ehhez az asztalhoz, ittmaradok még egy félóráig és félóra múlva hazamegyek.
 Hosszú szünet következett. Az író sokáig nézte a szép, sápadt asszonyarcot.
 — És... és miért teszi mindezt?
 — Mert nincs más módom arra, hogy a hangját halljam.
 Csend lett. Az asszony a férfit nézte, nyugodtan, fejét egyenesen fölemelve, a férfi az asszonyt, figyelmesen, komolyan. Aztán a férfi szólalt meg:
 — Szerette?
 — Szerettem.
 — És boldog volt?
 — Igen. Ő is, én is.
 — És... ?
 — És vége lett. Itt lett vége, ennél az asztalnál.
 — Istenem, dehát — — mondja, miért?
 — Nem tudom.
 Az író ideges mozdulattal emelte föl a kezét.
 — Csak úgy...
 — Ugy. Magától. Azt hiszem, ő tudja, hogy ilyenkor én ülök a telefonnál.
 — De a jó Isten áldja meg — és ezért nem felel neki?

Az asszony lenézett a kezeire, aztán fölemelte megint az arcát és mosolygott szép, szomorú, fensőbbes mosolygással.

— Nem ezért.
 — Hanem! — sürgette a férfi valami kesernyés türelmetlenséggel.
 — Mert nem tudok felelni neki.
 — Annyira megbántotta magát?
 — Nem.
 — Meggyűlölte?
 — Gyűlölhetném, hiszen szerettem — mondta nagyon egyszerűen az asszony. — De nem gyűlölöm.
 — És... és ő... ?

Az asszony olyan különösen kérdő tekintettel nézett a férfit, hogy az kénytelen volt befejezni a mondatot:

— ... És ő... most mást szeret?
 — Az asszony elég észrevehetően vonta fel a vállát.
 — Nem tudom. Azt hiszem, igen.

Az író sokáig nézte hallgatagon az asszonyt. Aztán fölkapta a fejét, gyorsan fölállt és szépen, mélyen meghajtottta magát.

— Nagyságos asszonyom, köszönöm — —
 Nem fejezhette be, az asszony egy váratlan, végtelenül finom fejmozdulattal megállította:
 — Szívesen.

Mosolygott, könnyedén és nyugodtan bölintott fejével s a férfi érezte, hogy el van bocsátva. Még egyszer meghajtottta magát és kisetett.

Az utcára kiérve sietni kezdett hazafelé. Nem mert az imént elhangzott beszélgetésre gondolni, mert érezte, hogy újfajta impressziókkal telik meg a feje.

Éppen csak hogy átengedte az előszoba kilincsét az inasának, gyorsan benyitott a dolgozószobába és akkor ott, az ajtóban megdöbbsent meglepetéssel állt meg.

A kályha mellett gyászruhás fiatal asszony ült, aki az ajtónyitásra feléje fordította arcát és akkor felismerte:
 — Istenem... Bella!...

A huga volt, aki hat év előtt Párisba szökött egy apollói szépségű semmirekellővel és akiről azóta csak annyit tudott a család, hogy házassága nagyon, nagyon boldog lett.

Az író a riadt megdöbbenéstől hangosan rákiáltott:
 — Bella, a gyászruhád — mondj valamit! Az anyánk — —

Karikás, fáradt sötét szemek néztek a férfi szemébe és egy csöndes, rekedtes hang felelt:

— Ő nem... nem az anyánk. Az uram halt meg.
 A férfi testét olyan zsibbadás fogta el, hogy amint megmozdult, fájdalom nyilalt minden tagjába. Az asszony arcán fáradt üresség ült és furcsa gesztussal, halkán mondta:
 — Ti nem tudtátok. Már öt éve. Anyánk tudta, neki megírtam már akkor... Most hozzá megyek Esztergomba, azt írta, maradjak nála. Ma este már nincs vonatom és nem akartam szállodába menni, meg aztán régen látalak...

A férfi még mindig az ajtóban állt. A megdöbbenés nem engedte fölszabadulni.
 — Most egyenesen Párisból jössz?
 Az asszony, mintha nehezére esett volna a beszéd, némán intett igent.

A férfi elengedte az ajtókilincset. Odament az asszonyhoz, fájdalmas mozdulattal szorította magához a fejét, hosszan, sokszor megcsókolta az arcát, aztán leült eléje és könnyörögve mondta:

— Bella, beszélj, nem bírom, szörnyű ez... mi történt? Borzasztó vagy így, a hallgatásoddal, az öt éves gyászoddal. — Bella — — nem bírok kérdezni! Beszélj! Hiszen ha az anyánk tudta... én, a bátyád...

Az asszony törődött, fáradt arcában egy pillanatra lecsukódtak a sötét szemek.
 — Olyan régen volt... nehéz beszélni...
 Rövideket lélezett, lehajtottta fejét és csöndes, rekedtes hangja még halkabb lett.

— Nem hosszú az egész... író vagy, ismered ezeket... Egy félévig volt szép minden, aztán... minden

rossz lett. Kártyázott, aztán már durva lett, ittasan járt haza és... te tudod, hogyan kezdődnek ezek a dolgok és hogyan mennek tovább... Később már... később még rosszabb lett minden, később már minden fájt, mindent összetaposott... csak a hitemet nem... azt hittem, hogy valamikor, egyszer majd megint más lesz, hiszen mellettem maradt, visszajött mindig, nem volt senkije rajtam kívül, csak a hibái... De aztán lett... egy rosszszívű, egy... egy asszony, akiért mellbelőtte magát... a szerencsétlen!

A férfi összeborzongott. Az asszony szemei ködösek lettek, kezeit fázósan szoritotta össze.

— Hazahozták, mert hazakiváncozott, mellém. Egy órája volt még az életből. Még meglátott, még megismert, még rámnézett... Egy órája volt még... nem tudott meghalni... a torkában már a halál hörgött, nem tudott megszólalni, a szeme már megtört, olyan volt, mint a... a törött üveg... aztán kinlódni kezdett, hörgött és dobálta magát... a szája megkékült... és még mindig könnyörgött... aztán kidobta magát az ágyból... a lábaim elé... ott kinlódott... könnyörgött és vergődött, én nem nyultam hozzá... láttam, hogy megmerevedik... és én nem tudtam megbocsátani neki... aztán fönnakadt a szeme és utoljára kiesett belőle az könny... ott halt meg a földön. Nem tudtam megbocsátani neki.

A férfi ajkáról leszakadt egy nehéz, fulladt hang.

Az asszony szintelen arca olyan volt, mint egy viaszlárv. És rekedtes hangja hirtelen lemélyült, olyan lett, mintha törött ércharang kondult volna meg:

— Én zártam le a szemeit. És amikor már nem láttam többé, lecsókoltam a könnyét, megcsókoltam a kezeit és megcsókoltam minden vonását az arcának.

Elnémult, hátrahajtott fejt a szék támlájára, aztán lassan lehajolt, a szék mellől ölébe emelte kis útításkáját és egy revolvert vett ki belőle. Tenyerébe fektetve tartotta, úgy nézte mozdulatlan arccal.

— Azóta ez mindig velem van. Üres... csak egy töltevény volt benne. Nehezen tudtam áthozni a határon, majdnem baj volt miatta. De vigyáztam rá nagyon.

Megsimogatta a revolver ezüstveretes nyelét és nagyon esőndesen mondta:

— Sokáig volt véres, de aztán lekopott róla. Az utolsó keznyoma...

Vissza akarta tenni a táskába, de aztán, mintha valami eszébe jutott volna, lassan, kérőn fölemelte fejét a férfi felé.

— Minden csomagomat a pályaudvaron hagytam, nincs semmi nálam, nem tudom mibe betakarni. Hátha anyánk megijed, ha meglátja. Valamibe becsomagolnám... légy szíves...

A férfi nehézkesen bölintott és fölállt. Gépiesen nyitotta ki az íróasztal fiókját, hogy papírost keressen és szemei megakadtak a legfelül heverő kézirat első során:

— A Szerelem és az Asszony.

Egy furesa kifejezés futott végig az arcán, kivette a fiókból az egész kéziratot és kemény, töredezett hangon mondta:

— Takard ebbe, Bella.

A hazugok klubja

Írta: Palásty László

A hazugok klubja a 47-ik utcában volt. A hatalmas épület kapuja előtt ezen a reggelen egy sereg ember ácsorgott. A várakozók a New-York Times reggeli számát szorongatták kezükben, amelynek utolsó oldalán ez a furesa hirdetés volt olvasható:

Aki jól tud hazudni és nincsen állása, az jelentkezze a Hazugok klubjának titkári hivatalában (47-ik utca.)

Elekes már hónapok óta állás nélkül lézengett a felhőkarcolók városában, hazudni is szokott, ha szükség volt rá és amikor elolvasta a hirdetést, a 47-ik utcába sietett. Amikor a kapuhoz ért, bosszankodva állapította meg, hogy mások is tudnak hazudni. Nem tehetett mást, beállott a sor végére és a várakozás idejét azzal töltötte el, hogy nézte a többieket.

Hát, ami azt illeti, volt mit nézni rajtuk. Legtöbbjükön messziről látni lehetett, hogy nemcsak hazudni, de gyilkolni is tudna. Elekes két olyan alakot is felfedezett a várakozók között, akik pusztá megjelenésükkel halálra tudnák rémíteni azt, aki éjnek idején a külváros valamelyik sötét utcájában találkozna velük. Kilenc óra tájban kinyílt az ajtó és a portás egyenkint beeresztette a jelentkezőket. Elekes rémülten látta, hogy azok, akik bementek, pár perc múlva csüggedten távoznak az épületből. Meg is kérdezte az egyik apacs külsejű embert.

— Nem vették fel?

— Nem! — válaszolta bosszankodva az illető. Magát sem igen fogják felvenni, — vigasztalta meg Elekest, aki kíváncsian zúdította a kérdések özönét az illetőre.

— Miért? Olyan nehéz bejutni? Magát miért nem vették fel? Talán nem hazudott elég nagyot?

— Azt hazudtam, hogy ékszerészegéd voltam a híres Brown-cégnél és lenyeltem a világ legnagyobb gyémántját.

— És nem hitték el?

— Persze, hogy nem!

— Miért?

— Mert Brown, aki a klub díszelnöke, ott tartózkodott a szobában és leleplezett, hogy soha életemben nem voltam az ő ékszer-áruházában.

A pörüljárt ember szomoruan elballagott, Elekes szánakozva nézett utána, a sors mostohaságán gondolkodott és azon, hogy már hazudni sem érdemes az embernek. Töprengésében a szolga zavarta meg, aki intett, hogy bemehet. Gyönyörűen berendezett irodahelyiségbe vezették. Az egyik asztalnál szemüveges fiatalember ült, aki szigorú tekintettel mérte végig.

— Tud hazudni? — kérdezte a szemüveges.

— Tudok, — válaszolta Elekes.

Az íróasztal mögött ülő szemüveges ember nem válaszolt, hanem merően nézte őt Elekes szíve hangosan megdobogott. Most dől el a sorsom, — gondolta és úgy érezte magát, mint amikor az érettségén a kérdéseket várta.

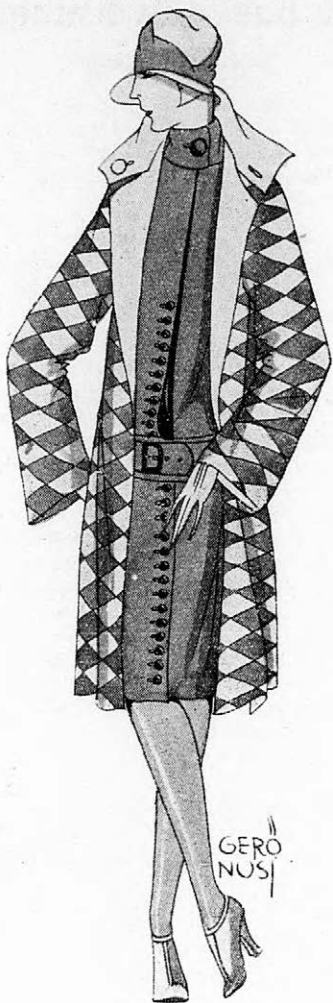

**Minden
hajszőkítő
ártalmatlan!**

Shampooon
a fekete
fejűk

Használja a hidrogénes

„Feketefejű shampooon“-t, mely 15 perc alatt szőkit és teljesen ártalmatlan. Duplazaccskótartalommal ára 40 fill. Mindenütt kapható!

— Itt született Newyorkban? — kérdezte kínos csend után a hivatalnok.

— Nem! Tíz évvel ezelőtt kerültem ki Amerikába.

Elekesnek még vagy husz kérdésre kellett megfelelni. Az igazat mondta, mert amikor bejött, azt a figyelmeztetést kapta, hogy hazudni csak akkor kell, amikor erre felszólítják.

Elekes agyában felvillant a remény halavány sugara. Már negyedórája benn volt a szobában, holott a többiek alig voltak benn néhány percig. A hivatalnok most feltekintett az aktái mögül és rákiáltott:

— Hazudjon valamit.

Elekes homlokán a verejték harmatcseppjei gyöngyöztek. — Most dől el a sorsom, — gondolta és agya lázasan dolgozott, hogy kieszeljen valami nagy hazugságot.

Persze azt nem hazudhatja, hogy most jött a holdból, mert az egy kicsit valószínűtlen lenne. Olyasműt kell hazudnia, ami hihető is, meg nem is.

Elekes bátortalanul megkérdezte:

— Ha felvesznek a klubba, mi lesz a teendőm?

— Dolgoznia kell, — válaszolta szigorúan a titkár.

— Azt tudom, de arra vagyok kíváncsi, hogy mit kell dolgoznom és hogyan?

— Mért érdeklí ez magát?

— Mert nem vagyok hozzászokva a durva munkához.

— Hát eddig mit csinált?

— Negyven szolgának parancsoltam, — válaszolta

Elekes

— Mi volt maga? Főkomornyik?

— Nem! Mint már említettem, tíz évvel ezelőtt kerül-

tem Newyorkba. Akkor szöknöm kellett, mert a forradalmárok halálra ítélték.

— Hát kicsoda maga?

— Juszkievics tábornok vagyok.

A hivatalnok kételkedve rázta a fejét:

— Az lehetetlen. Ilyen korban?

— Huszonnégyéves koromban lettem tábornok.

— Hogyan? — kérdezte a meglepetés és kíváncsiság hangján a titkár.

— Én a meggyilkolt orosz cár törvényen kívüli gyermeke vagyok. Így lettem Oroszország legfiatalabb tábornoka.

A hivatalnok becsöngette az egyik szolgát.

— Iván! Kérdezze meg ettől az úrtól, hogy hol született, nős-e, hány gyermeke van és hogy milyen fizetést akar egy hétre. De ne angolul, hanem oroszul kérdezze meg.

Elekes az első pillanatban megdöbönt, de azután mosolyogva fordult a hivatalnokhoz:

— Magyar ember vagyok, Budapesten születtem és csak két éve vagyok Newyorkban.

A titkár hangjában az elismerés csengett, amikor válaszolt:

— Bevallom, hogy csak az előadása végén kezdtem sejteni, hogy hazudik. De pompásan csinálta. Holnap már be is léphet Egylőre heti husz dollárt kap. A teendője a nyomozás lesz. Mi csak azokat vesszük fel, akik a felvételnél nagyot hazudnak. Magának kell kinyomozni, hogy a jelentkező tagok valóban hazudtak-e? Most elmehet.

Elekesné, férje boldogságtól sugárzó arcán észrevette, hogy állához jutott. Amikor a férfi elmondta, hogy felvették a Hazugok Klubjába, az asszony tréfásan megkérdezte:

— Ha neked ezentul folyton hazudnod kell, akkor hogyan higgyek neked?

— Csak a felvételnél kellett hazudnom, — mosolyodott el a férfi.

Elekes ezután elmondotta, hogy mit hazudott és mi alatt beszélt, felcsillogtak szemei. Büszke önértet dagasztotta keblét. Ugy érezte, hogy nagyon tehetségesen hazudott. Ilyen érzésük lehet az írónak, amikor egy jó befejezést találnak regényükhöz.

— Hát mit kell ott csinálnod? — kíváncsiskodott tovább az asszony.

— Az én feladatam a nyomozás. Holnap például el kell mennem a Sin-Sing fegyházba és meg kell tudnom, hogy egy James Brown nevű ember volt-e ott gyilkosság miatt. Az illető azt hazudja, hogy nyolc évvel ezelőtt két dollár miatt megölt egy embert. Nyolc évvel ezelőtt valóban volt egy ilyen gyilkosság és azért egy kicsit valószínű a dolog. Ha ő ölte meg, akkor nem veszik fel, mert nem hazudott. Ha nem ő ölte meg, akkor felvesszük.

— És ha azt hazudta volna, hogy nem ő ölte meg, akkor felvették volna, abban az esetben is, ha valóban gyilkos lett volna?

— Hőgyne!

— De hiszen hazudni a legkönnyebb dolog a világon. De ilyen feltételek mellett történik a tagfelvétel, akkor mindenki, aki akar, bejuthat a klubba.

— Így is van, mert az igazgatóságnak az a célja, hogy sok tagja legyen a klubnak. Meg is mondom szívem, hogy miért. A tagdíj olyan horribilis, hogy csak nagyon gazdag emberek tudják megfizetni. A felvételnél csak a formáság miatt kell hazudni, de a formásághoz szigorúan ragaszkodnak.

— És hogy élnek a klubban? Úgy mint más egyesületben? — kíváncsiskodott tovább az asszony.

— Nem. A legnagyobb kényelem nálunk van és azonkívül hetenkint egyszer versenyt rendeznek. Aki a legnagyobbat hazudja, arany érmet kap és az lesz egy hétre a klub főmestere.

Teltek multak a hetek. Elekes kis fizetését nem lehetett rendesen beosztani. Elekes hiába könyörgött fizetés-emelésért, a dúsgazdag igazgatók rá sem hederítettek.

— Ha nem tetszik, elmehet — volt mindig a kurta válasz.

Hónapok mulva ismét vidáman jött haza Elekes.

— Egy nőre van szükség az irodában — újságolta boldogan. — Holnap reggel eljössz velem és jelentkezel. Te is húsz dollárt kaphatsz egy hétre.

Az asszony arcát előntötte a boldogság, de azután elkomorodott és ijedten kérdezte meg:

— Nekem is hazudnom kell?

— Persze! Mondj, amit akarsz.

Másnap együtt állítottak be a klubba. Elekesné jelentkezett az irodában, ahol megkezdődött a felvételi aktus. Az igazgatók bíztatták az asszonyt, hogy hazudjon valamit, de Elekesné zavartan bámult a zsüri tagjaira. Azok végre megunták a dolgot és rákiabáltak a szegény asszonyra:

— Hazudik, vagy mehet Isten hírével.

Elekes hátbavágta a feleségét, aki végre megszólalt:

— Megcsalom az uramat! Minden pénteken, amikor a férjem különórázik, a magasvasúttal kimegyek Clevelandba.

Az igazgatók meglepetve tekintettek az asszonyra, azután Elekesre pillantottak, akinek elfehéredett az arca és szája remegni kezdett. Most már értette, hogy miért volt mindig fejedelmi a szombati és a vasárnap ebéd. Eddig azt hitte, hogy az asszony gondos beosztásának és takarékoságának köszönheti. Mindez egy szempillantás alatt vonult át agyán és a következő másodpercben izgatottan támadt rá az asszonyra a kérdéssel:

— Mit mondtál?

Az asszony válasz helyett lesütötte szeméit. Ez a hallgatás még jobban megörjítette Elekest, aki elkapta felesége karját és vakdühében összeszorította, mintha így akarná kierőszakolni a választ.

Az egyik igazgató elkapta Elekes karját és rákiáltott:

— Ne clyan hevesen barátom. Hiszen a felesége hazudott. Ha bebizonyosodott, hogy nem hazudott, akkor még mindig ráér elbánni vele. Persze, nem maga fogja ki-nyomozni az esetet, hanem egyik kollegája. Most elmehetnek.

Elekesnek nem ízlett a munka. Azt mondta, hogy rosszul van és a feleségével távozott. Szótlanul bandukoltak hazafelé. Az asszony nem mert szólani. Elekes pedig félt, hogy goromba lesz és meggondolatlan cselekedetet visz véghez. Megfogadta az igazgató tanácsát és várt. Valami belső hang azt súgta neki, hogy az asszony nem mondott igazat. De miért éppen ezt a hazugságot választotta?

Irtózatossá volt az éjszaka. Reggel ismét együtt mentek a klubba. A férfi a dolga után sietett, az asszony pedig az eredményért nyitott be az irodába. Az igazgató dühösen fogadta:

— Kérem, maga alávalóan megtévesztett minket. Maga nem hazudott, maga valóban megcsalja az urát. Ki-nyomoztuk, hogy minden pénteken több órát tölt Clevelandban és mindig egy fiatalember nyit magának ajtót. Természetesen nem alkalmazhatjuk. Elmehet.

Az ajtóban már izgatottan várta Elekes az asszonyt. Amikor megtudta az eredményt, a fejéhez kapott és a következő pillanatban ajultan esett össze.

A szolgálak az egyik titkári szobába vitték és gondosan lefektették. Elekesné pedig, amikor látta, hogy férjét szerető kezek vették ápolás alá, sietős léptekkel a clevelandi villamos felé vette útját.

Amikor kiért, egy kis sárga ház kapuján belépett, felment a második emeletre és becsöngetett egy lefüggönyözött ajtajú lakásba. Harmine év körüli fiatalember nyitott ajtót. Az inas volt.

— Ma még később jött, mint a múlt héten, — kiáltott rá durván Elekesnére.

— Sajnos, dolgom akadt — mentegetődzött az asszony és mint aki jól ismeri a járását, megindult egy kis fülke felé, elővette a seprőt, a lapátot és a clevelandi kis ügyvédi irodában megkezdődött a pénteki nagytakarítás.

Az előadás művészete és a közönség

Irta: ifj. Gonda Béla

A gyermeknek mese kell. Hol a tündérvilágban járó, hol tanulságos. Minden felnőtt — nagy gyermek. A nagy gyermekeknek is kellenek tanulságos mesék, s ezek — a népszerű előadások. A multkoriban megemlítettem itt e lapban, hogy jó magam eddig száznegyven előadást tartottam. Százat az Urániában, néhányat a rádióban, a többi egyebütt. S erre leveleket kaptam, irjak arról, milyen legyen a jó előadás s milyen a jó közönség. Erre a válaszmom nagyon rövid: minden jó előadónak jó a közönsége is. Rossz közönség nincs, csak rossz előadó van. Ha ez jót és jól ad, azt figyelmesen, örömmel, sőt hálásan hallgatják. Ha azonban a közönség unatkozni, nem figyel eléggé, akkor rendszerint nem benne, hanem az előadóban és az előadásban van a hiba. A jó előadó együtt él a közönségével, annak a lelkében és lelkéből olvas, mikor felolvas. Az előadó és a közönség között állandóan egy folytonos érzés — köráram kering, aminek nem szabad egy pillanatra sem megszakadni, sőt még gyengülni sem. Kérdés, mi tehát az előadás művészete?

Az első, hogy jól kell kezdeni; — hogy úgy mondjam — rajtaütésszerűen. Hogy a hallgatóság érdeklődése, figyelme nyomban mintegy felugorjék a pódiumra. S ezt azután nem szabad onnan elereszteni. A közönséget kell tudni érdekelni, meggyőzni és magával ragadni. Ehhez nem elég a tudás, ehhez művészet kell, művész-lélek.

Mi az igazi művész-lélek? Három példával világítom meg. Egy renaissancekorbeli műbarát condottieri haldoklik. A pap odatartja neki a keresztet: — csökolja meg. „Ezt nem csökolom meg, — mert ez egy kontár munka, — nem művészi“. — Más: egy nemrégiben elhunyt kiváló operaénekesünk, szörnyű kínok közt tengődve éli utolsó perceit. Feléje hajol a pap s szól hozzá. Betegünk átszellemlen felül s azt mondja: „micsoda gyönyörű baritonja van önnek“. — S végül: egy néhai jóbarátom, Mihalik Dániel, híres festőművész, haldoklott; fullasztó szivgörcsök kínozták. Ott álltam ágya körül én is. Egy roham után azt mondja: hozzátok be hamar a legújabb festményeimet, el akarok búcsúzni tőlük. Bevittük. Az egyikre

EGYEDÜLÁLLÓ
ÉS PÓTOLHATATLAN A

HEILIG HARISNYAHÁZ
Kazinczy-utca 7.

SHANTUNG
SELYEM-MOSÓSZERE,

mely a legrégebb kínai hagyományok és
gyakorlat alapján készül és a selyem-
harisnyák színét, fogását és fényét
tartósan konzerválja.

Kapható kizárólag

HEILIG
HARISNYAHÁZÁBAN, KAZINCZY-UTCA 7.

azt mondta, ez szép, ezt nagyon szeretem; a másikon egy hibát vett észre: „ezt majd javítsátok ki“; a harmadikra: „ennek egy más keret kellene“ — s azután, a következő pillanatban meghalt. — Ime, ezek mind a hárman a szívük utolsó dobbanásáig művészellemek: a kinjaik s a közeli elmülés gondolata mind semmi nekik, a fő, a művészetük. Még döbbenetesebb Prohászka Ottokár halála: az utolsó pillanatig művészi szónok; már reájött az agyhűdés, de még mindig beszélni, gondolatokat szórni próbál s azután — összeesik.

Ő igazi fenomén volt a művész-előadók sorában. Ha beszélt, látni lehetett rajta, amint az agya dolgozik, formálja a gondolatokat, szinte festi a metaforákat, szinte mintázza a nagy eszméket. Ő is pompásan tudott kezdeni: azonnal üstökön kapta a közönség figyelmét s többet el nem eresztette. Nagyon sok előadását hallottam, s csak egynek a bevezetését idézem. A Szent István Társulatnak egy gyűlésén sok lelkesítő beszéd után, övé volt az elnöki zárszó. Így kezdte: „A közgyűlés végigsuhintott itt a lelkesedés ostorával s engedjék meg, hogy most a végén én, ezzel az ostorral csattantsak egyet“!...

Úgyebár természetes, hogy ez a kezdés egyszerűen felrázta a már akkor fáradt közönséget. — Egy másik kitűnő — sajnos már szintén néhai — előadónk, a modern művészetről szóló előadásait így kezdte: „Egy jól sikerült pompás Wagner előadás után a közönség tódul le az Opera lépcsőin s megszólal egy hang: no de most már gyerünk egy jó cigányzenét hallgatni!...“ Úgy-e, hogy erre is mindenki felfigyelhetett!

De nem elég csak a jó kezdés. Nincs igaza annak a perzsa bölcsnek, aki azt mondta: „ha a bevezetés jó, észízelhetővé teszi a folytatás hiányosságait“. Ellenkezően, a gyengébb folytatás teljesen lerontja a jó bevezetés pillanatnyi hatását. Az előadás, elejétől fogva végig, — jó művészi munka kell hogy legyen. Jól kell megírni (vagy fejben megalkotni) és jól kell elmondani. A jó előadó a legsokoldalúbb művész. Kell neki tudni az egésznek a szerkezetét jól, szervesen megkonstruálni. A gondolatokat plasztikusan kell megmintázni, mint egy szobrásznak; kell színeznie, mint egy jó festőnek, kell elevenen dekorálni, mint egy divat-művésznek, s kell a hangjának az egész orkeszterét jól meghangszerezni, mint egy zenésznek, s kell tudnia jól megírni a szöveget, a belletrista író szépprózáját is igénybe véve.

Mindenekelőtt pedig elsőrendűen kell értenie, tudnia, ismernie az anyagot, amit előad, hogy a közönség nyomában megérezze, hogy az előadó az anyagát szuverén biztonsággal kezeli. De itt vigyázni kell, nem szabad fölényesnek lenni, vagy annak mutatkozni, mert ez sértő. A múlt esztendőben elszörnyűködtem, mikor egy előadó Napoleonról beszélve, így kezdte: „bizony még ma is kevesen tudják, ki volt igazában Napoleon“. Ez bosszantó nagyképűsködés, melynek köpönyege alatt az előadó úr fölényesen sejteti, hogy ő bizony e kevés okosak közé tartozik. A nagyközönség számára való népszerű tudományos, művészeti stb. előadások inkább mindig könnyed eszegecsszerűek legyenek. Soha se fárasztanak s a valódi cél, az oktató-tanító-művelő szándék legyen ügyesen elrejtve. A felnőttek számára egészen másképpen kell előadni, mint a gyermekeknek. S ez az, amit sok előadó nem akar belátni. A közönség általában lehet — bizonyos dolgokban — tájékozatlan, sőt néha nagyon hézagos tudású, de — mindig fel kell tételezni róla, hogy intelligens, hogy szívesen tanul, örömmel érdeklődik, hogy valóban művelődni akar, hiszen azért jár az előadásokra, nem szabad tehát a kedvét elvenni.

De van az előadásoknak a technikai konstrukción és a művészi, kellemes formán fölül még egy fontos követelményük, s ez az ökonómikusság, a gondolatokkal és az idővel való gazdaságos bánás. Ha egy előadás ideje, mondjuk, egy órára van megszabva, az legyen úgy megírva, hogy pontosan egy óra alatt hiány nélkül leperessen. Itt közbevetően megjegyzem, hogy személyes tapasztalataim alapján, legmegfelelőbbnek az ötven perces időt tartom. Ez még nem fáraszt. Az egy-egyegyed, sőt másfél órá

előadások már kétségbeejtően fárasztók, ilyenkor az utolsó félóraban a közönség már nem annyira az előadást figyeli, hanem azt, hogy még hány teleirt lap lehet a felolvasó előtt s megkönnyebbülve számolgatja, hogy — most már csak ennyi vagy annyi van hátra.

Szánalmas hallgatni, sőt látni az olyan előadót, aki csak ott a pódiumon veszi észre, hogy a szöveget túlméretezte, túldimenzionálta, s olyankor kapkod, egész oldalakat kihagy, ellapoz, emiatt akadozik, verejtékezik s így az egész előadásnak a szerves egysége sérthet, összeomlik s maga az előadó pedig ügyszólván perthent, kesztyűt vesz a presztízsből, amit legtalálébban azzal fejez ki a közönség, hogy távozáskor oda mondják egymásnak: „na, azt hittem, már sohasem lesz vége“...

Az előadó, minél kiválóbb, minél inkább művész, annál jobban megbecsüli a közönséget. Ez egyúttal azt jelenti, hogy egyformán jól ad elő, akár sokan, akár csak kevesen hallgatják. Nagyon izetlen, mikor a felolvasó — mint ez oly gyakran előfordul — azzal kezd: „igaz, hogy kevesen vagyunk“, stb. Ez teljesen elhibázott címzés, mert hiszen a távollevőknek szól s mégis a jelenlevőknek mondja ezt a — szemrehányást, amivel tulajdonképpen részben önmagát is illethetné, mert talán nem elég közérdekű tárgyat választott, — bár néha a rossz időjárás is lehet oka a kisebb látogatottságnak. És még egyet. Aki csak nagy ritkán ad elő, annak a rokonsága, ismerős-köre udvariasságból egyszerű-kétszer elmegy őt meghallgatni. De viszont maga ez — még nem jelenti azt, hogy az illető valóban jó előadó. Az ilyen telt ház csak akkor jó mérték, ha oda a valóban érdeklődők is gyülekeznek, akik odaadón, lelkesen figyelnek, nem úgy, mint azt egynémely előadó-társam „udvariassági látogatónál“ többször megfigyeltem: sugdolóznak, megjegyzéseket tesznek, behunytt szemmel, fáradtan ülnek s sokuknak, észrevehetően, egészen másfél jár az eszük. Pedig — s ezt a közönség alig hinné — a jó előadó ott a pódiumon, még ha olvas is, a legcsekélyebb mozdulatot is észreveszi a közönség körében. Olyan, mint a szeizmográf, — azonnal megérzi, ha egy szava, kifejezése nem tetszik, vagy ha egy jóhiszemű megjegyzése nem odavetlőnek bizonyul. Természetesen, máskor már gondosabban ügyel, sőt néha előadás közben a megirt szövegen rögtönözve változtat. Hogy a magam praxisából is példát mondjak, így izben a „Napoleon és a nők“ című előadásomon meglepetésemre egy egész leánynevelő intézet növendékei jelentek meg, s bizony sokat kellett miattuk rögtönözve változtatnom s úgy, hogy észre ne vegyék. S ez korántsem opportunista megalkuvás, hanem — tisztelet a hallgatósággal szemben, ami minden jó előadót elsősorban kötelez. Éppen ezért kell például sokkal fokozottabb gondossággal megírni a rádióban tartott előadásokat, ahol a közönséget nem látjuk, csak azt tudjuk, hogy legalább 10—12.000 főnyi s a legkülönbözőbb műveltségű és társadalmi felfogású elemekből áll.

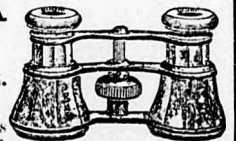
Az előadásoknak rendkívül fontos a szerepe a műveltebb közönség továbbművelése terén. A jó előadó ennél fogva valóságos nemzeti missziót teljesít, kell tehát, hogy ennek a magasztos hivatásnak teljes áhitata áthassa őt. attól a perctől fogva, hogy a pódiumra lépett. Mert tessék elhinni, a közönség ezt is észreveszi, megbecsüli s az ő felkelt is megkapja a — hallgatás, a figyelem áhíтата. Ezt még fokozottabb mértékben tapasztaltam mindig a nő-hallgatóságnál. S az előadónak kell-e szebb jutalom, mint a tanulni vágyó, lelkes magyar úrnők áhitattal figyelő kedves, hálás társasága.

CALDERONI és TSA

LÁTSZERÉSZEK

Budapest, V., Vörösmarty-tér 1. sz.

Látcsövek, szemüvegek, orrcsipeptők, Zeiss és Görz üvegekkel, Barometerek, hőmérők

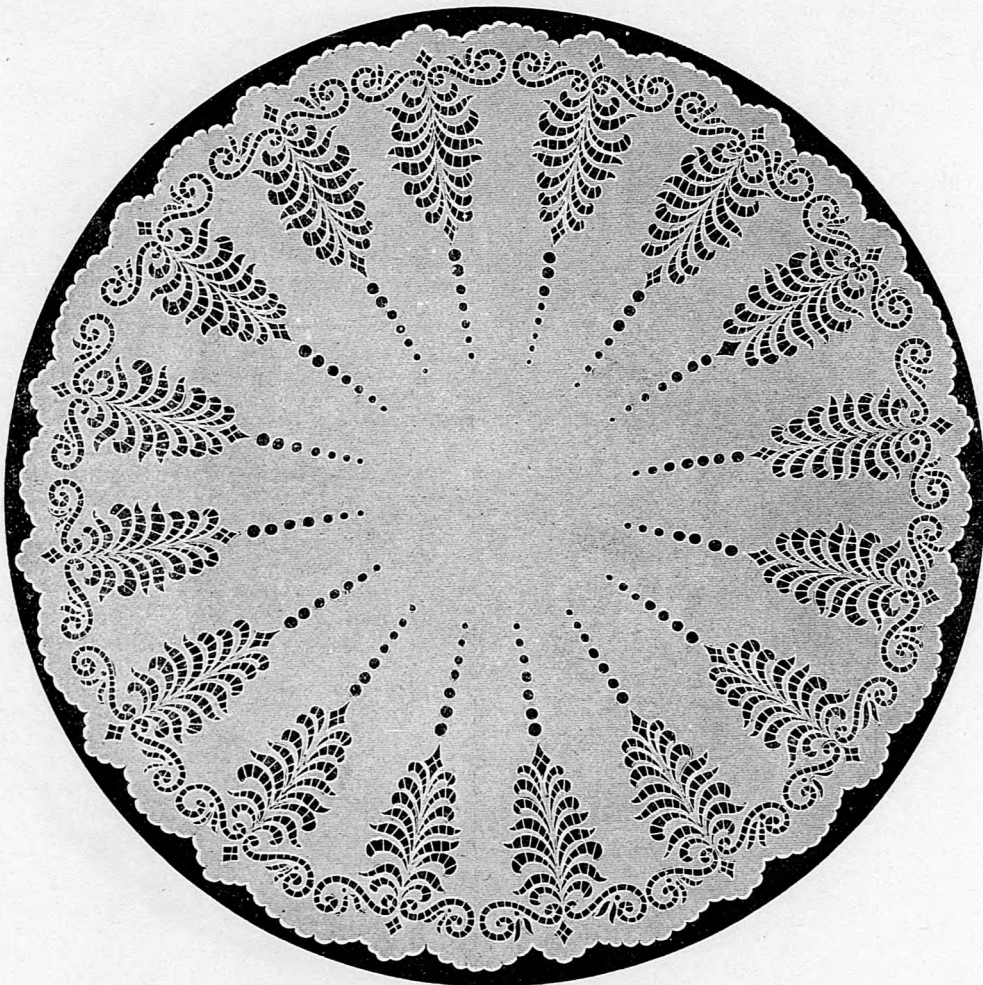

Nők otthona

Járjátok be a magasságokat és a mélységeket, a büszke hegyek tetején ragyogó királyi várakat és a dőhos pincelakásokat, ahová még nyár derekán sem hatol le napsugár; vándoroljatok északról délre és keletről a legtávolabb nyugatig és kérdezzétek meg a gazdagságot és a szegénységet, mi is a földi boldogság ősforrása: a legkülönbözőbb válaszokat fogjátok kapni. A földi boldogság forrása? A hatalom, — mondja a király. — A korona tekintélye és fénye. A befolyás, — mondja a gazdag; — a társadalmi pozíció és az érvényesülés. A kenyér, — mondja a szűkölködő; — a hajlék és a falatka étel.

künk a napsugárhoz az aranyos ragyogást, a virághoz a balzsamos illatot, a madárdalhoz az ujjongó esengést, a munkához az acélos törekvést, a pihenéshez a békességet és a harmóniát.

Mi férfiak pedig — mindezekért cserébe — mit adunk, mit nyújtunk a nőknek? Nem akarom tagadni: legközvetlenebb mieinknek csak adunk hol kevesebbet, hol többet s hol lelki nagy örömmel adunk, hol — szégyelem csak le is írni, a szívtelen szót — hol csupán csak kötelességtudásból vagy kényszerből... de mit nyújtunk vajjon a nőknek, akik nem a mi legközelebbi mieink, nem a mi rokonaink, véreink, mégis istenadta joguk van ahhoz, hogy követelhessek tőlünk a jólétüket. Nem másért, csak azért, mert nők; mert ösmertelen cseppjei

Dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztávné kézimunkaüzletének
(Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.) eredeti modellje.

Én meg azt mondom nektek, hogy nem így van. Hozzá tartozik a király boldogságához a hatalom, a gazdag ember boldogságához a pozíció és a szegény ember boldogságához a jóllakás, de a boldogság ősforrása, az az általános ősforrás, amiből mindenki egyformán merít, mégsem az, amit a király vagy a koldús mond, hanem a nők. Az anyák, a hitvesek, a nőtestvérek, az igazi leányok.

Amióta az isteni akarat emberekkel népesítette be a földgömböt, azóta a boldogság forrása mindig és mindenhol a nő volt. Ő tette érdekessé: a királynak a hatalmat és a tekintélyt, a gazdagnak a vagyont, a kincseket, a szükségét látónak az ételt. Önmagában véve csak élet-telen boldogság a jogar, a pénzszekrény és a megrakott fül; lelki tartalmát, meleg életét csak a nők adják a boldogságnak: az anyák, a hitvesek, a lányok. Ők adják ne-

annak az áldásos forrásnak, amely nélkül ez a föld de kietlen pusztasággá válna.

A Szentírás szerint forrás fakadt a bibliai Édenben: négy ágra szakadt, négy folyóvá lett és kerteté lett a vidék, amerre tovafolyt; a mi boldogságunk forrásának száz meg száz milliónyi cseppje van és minden cseppje az a csodaharmatja az égnek, mely virágot varázsol a sziklagöröngyös talajba is.

Mit nyújtunk hát mi férfiak a nőknek, akik nem a mi legközelebbi mieink, mégis istenadta joguk van ahhoz, hogy követelhessek tőlünk a jólétüket? A kérdésben a felelet: jólétet nyújtunk mindazoknak, akiknek nincsenek legközelebbi övéik. Jólétet, vagy legalább is sorsukkal való békességes megelégedést; némi napsugarat az életük árnyába s kis meleget is hozzá és illatot.

Hány nő van az országban — mert hát beszéljünk

csak magunkról, mi magyarok — aki teljesítette kötelességét mint hitves, teljesítette kötelességét, mint anya. Azután eljártak fölötte az évek; elhalt mellette a férj, el a gyerekei, a testvérei, nincs senkije. Magára maradt a világban, mint a lombjavesztett kőrő az avarban s az otthona olyan, mint a kriptá. Minden szöglete és sarka halottakra emlékezteti bánatos lelküket.

Otthont ezeknek a nőknek! Barátságos és békességes otthont, tele melegséggel és fehérséggel és — ha nem is parfümmel, de otthonos illattal. Ahol testük is, lelkük is megtalálja a kellemességet, a jó érzést.

Nem aggok házára gondolunk, nem kaszárnyaszerű menhelyre, ahol éppen csak meghúzza magát, akinek senkije sincs. Ahol megtörtnek érzi magát, ahol fegyelem alatt van s ahol száz kórlát is akadályozza szabad mozgását. Igazi otthont óhajtunk mi ezeknek a nőknek, ahol — aki eddig is úrinő volt, továbbra is mint úrinő élhessen. S ahol mindabban, amit a társadalom nyújt neki, ne megalázó alamizsnát kelljen látnia, hanem olyasmit, aminek velejárója a szeretet. És a szeretet mellett a hála is. Boldogság forrása voltatok, — mondaná a hála — hát legyetek most magatok is boldogok.

Egészséges, jó levegőjű vidéken, park közepén nagy úriházat képzelünk, sok kisebb-nagyobb barátságos szobával, amikbe utat talál a napfény, amikbe behallatszik a madárdal, amikben kedves, noha egyszerű butorzat van. Az ablakokban virágok, miket maga a szoba lakója ápolna, a falakon saját családi képei és az ágyon, az asztalon saját kézimunkái, mint emlékei a tegnapiak. Közös tárgyalgót is képzelünk a nagy házba, közös olvasószobát válogatott kis könyvtárral, esetleg egy fehérfalú kis kápolnát is, hiszen vasárnapok és ünnepnapok is vannak. És semmi parancsnokot, semmi kommandánst, aki, ha szigorúra ráncolja homlokát, rossz perceket okozna a lakónak. Maguk az illető úrinők gondoskodnának otthonuk jó rendjéről, legfeljebb néhány apáca vagy diakonissza kellene melléjük, akikben a bennlakók inkább a barátnőiket látnák, mint a fegyelem és rendtartó parancsnokot.

De meg lehet-e ezt csinálni? Lehet. Csak egy társadalmi megmozdulás és némi jóakarattal kell hozzá és meglesz. Minden esztendő egy-egy napján asszonyok napját kellene rendezni, Budapestről le az utolsó eldugott faluig. A fővárosban tizezrei a pengőknek gyülnének a felállított urnákba, faluhelyen esetleg csak fillérek, de ezernyi falu fillérje is könnyen nagy summává nőhet. És pár esztendő múlva minden vármegyében lehetne otthonuk a nőknek; retirójuk azoknak, akiknek volt otthonuk, de kiárvultak belőle.

Ki indítsa meg ezt a társadalmi megmozdulást, ki vegye a kezébe ezt a jó ügyet? Az anyák és a hitvesek, akiknek van otthonuk! A magyar anyák és hitvesek, akik mindegyikének otthona mellett — jó szíve is van. Ha a jó akarattal a jó szív párosul, akkor nincs az a nehézség, amit le nem küzdhetne az ember, ha kitartó.

És minek nevezzük el ezeket a retirókat? Az elnevezés igazán nem mellékes, mert ebben is gyöngédnek kell lennünk, hogy senkinek az érzékenységet ne bántsuk. Hangsúlyozzuk: nem aggokháza, nem menhely. Aggokháza nem azért, mert elgondolásunk szerint nem kizárólag öreg nőknek a befogadására szolgálna az otthon, hanem olyanoknak, még aránylag ifjakkak is, akiknek maguknak már nincs meg az otthonuk; menhely pedig azért nem, mert ennek megelőzője — így képzele a világ — a hajléktalanság és a legnagyobb szükség. Hivatásuk és kötelességük hű teljesítése után felemelt fővel vonulhassanak be a retiróba az illető nők, legyen hát a neve egyszerűen és röviden: Nők Otthona.

Kolozsvári farsang

*Őket a vígság, engem a bánat
Nagy, fényes termek küszöbére vitt.
Fehér, puhán, mint galambszárnyak
Összehajoltak és gúnyoltak itt.
Táncos, vihogó, suttogó párok
Kerengve úsztak. Csak magam állok
A fénylő termek bús árnyékaként
Küszbre vetve.
És künn havazott, lelkemben fősirt:
A csillagatlan nagy, Magyar-este.*

*Füрдött a légben nevető ének.
Kacagó szájak víg muzsikája.
És dárídózott öröme vérnek,
Tomboló táncok hajráját járva.
Én a küszöbről ablakhoz kúsztam.
Könnyből lehetett kiverve útam.
A fénylő termek bús árnyékaként
Arcom gond lepté.
És künn havazott, lelkemben fősirt:
A halott fehér, nagy, Magyar-este.*

*Csak mulassatok. A tánc tiétek.
Az én fajomnak esték estje jár.
Zúgjon körül taps, itt a könny vétek,
Hol farsangol a kedv s minden a bál.
Kolónba járva, ne kérdezd szép-e?
Ropjad a táncot győzelem népe!...
A fénylő termek bús árnyékaként
Meg leszel lepve.
Ha egyszer majd rád küldi nagy télét
A halottnak hitt bús, Magyar-este!*

Jászberény.

Domy Béla

Katonatiszt középkorú özvegye, ki most vidéken él, uriháztartás vezetésére ajánlkozik. Szíves megkeresést kér dr. Kőszeghy címén (Budapest, I., Alkotás-utca 2.) özv. Elsnerné.

Jól főző házvezetőnő, ki egy mindenestől segítségével minden házimunkát végez, keres: Csókayné, Klikkó Amália, Újpest, Tó-utca 5., C. vilamossal. Bemutatkozás d. e. 11—12 óra közt.

Szerény igényű, dolgos nő, főzésben és a háztartás minden ágában jártas, perfekt német, háztartásba vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Cím: „Szorgalmas becsületes leány” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Két gyermek anyja, kinek férje állás nélkül van, egész napra háztartásban elfoglaltságot keres, hogy gyermekeit a legnagyobb nyomortól megóvja. Címe: Pestszentlőrinc, Állami-telep 168/4.

PAPLANT, MATRACOT

ruganyos ággyetétet a legjobb kivitelben és a legolcsóbban készít

GÖBBÖS GÁBOR

ágyneműkészítő, Budapest, I., Koronator-utca 8. szám. Krisztina-tér mellett.

Szerelem három országon át

— Regény —

Irta: Csermely Gyula

V. Domoky Szilveszter vére

Domonky Gedeon őrnagy felvilágosításért fordult az atyjához, vajjon megengedi-e, hogy kérje áthelyezését a domonki ezredhez? Nagydomonk volt a vármegye székhelye és Domonkához tán húsz kilométernyire volt mindössze. — Előnyös lesz a gazdaságra nézve is, apám, — így indokolta Gedeon az áthelyezést — ha közel leszek a pátriánkhoz és hazanézhetek, ha a szolgálat engedi. Autóval csak húsz perc az út, lóháton egy órácska... mi az?

Domonky Sebestyén csak mosolygott, mikor a Gedeon-fiú levelét olvasta. — Értem a gyereket, — mondta. — Nem annyira a mi pátriánk vonzza, mint a főispánunk gyönyörű szál leánya, a kapitális Kodolányi Magda.

Nincs is rossz ízlése a fiúnak és mi kifogásom se lesz ellene, hogy megkérje, — szolt jókedvűen a kegyelmes asszonyhoz, s hogy ez sem volt ellene az eszmének, sőt mosolygott hozzá, mint egy anya, ki boldog, hogy válaszott végre a fia; hogy hát nem lehetett mi aggály sem a terv ellen, értesítette Domonky a fiút, hogy csak kérje az áthelyezését... rajta.

— Ideje is már, hogy nősüljön; harminckétéves a fiú, — mondta. — Csodáalom is, hogy eddig ráért; ha szereti Magdát, hát nyilatkozhatot volna előtte már eddig is.

— Ezer oka lehetett annak, hogy nem vallott még, — vélte az asszony. — Hátha csak szépek találja őt Gida, de azt, hogy szereti is, még kétféle? Vagy ha tisztában van is vele, hogy szereti, de a leány jellemével még nincs tisztában. Azért közel akar lenni a leányhoz és csak, ha úgy találja, hogy egymáshoz valók, akkor...

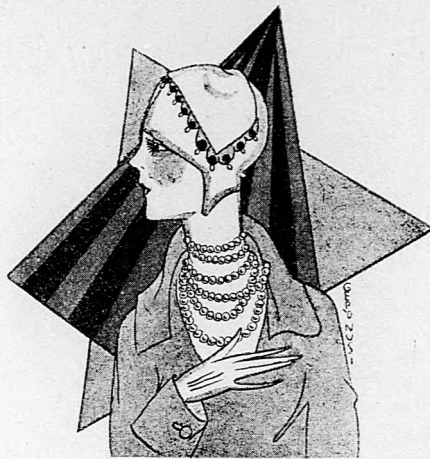
— Igazsága van, drágám. Amilyen komoly és megdöngölt az a fiú!... Nem fejest ugrik a vízbe, mert hátha sekélyes az a víz s ő véresre zúzza a fejét a kavicson. Inkább a partján marad és úgy méri: sekélyes-e, mély-e... s hogy hináros-e a mélyben, vagy tiszta? Ugy lehet, hogy ő is a Bakunin-theoria híve, a Bakunin professzoré, édesem.

Három héttel vagy négygel az itt elmondottak után Domonky Gedeon őrnagy már a nagydomonki honvédek-nél szolgált — zászlóalj-parancsnok volt itt is — s hogy a főispánék voltak az elsők, kiknél ünnepi látogatásra megjelent, az magától értetődő valami.

Kodolányi Magda 25 éves fenomenális szépség volt. Asszonyos volt már inkább, mint lányos; a haja fémesen csillogó fekete volt, mint a csiborbogár szárnya a víz színén és ékessége, díszje volt fejének, mely mérsékelt lejtősségénél fogva valami különös ingert adott az arcának. Ez a hódító és bódító arc pedig — egy-egy fekete ecsetvonás a két szemöldök és egy-egy feneketlen kút a két sötétkék szem — vakított is, holdkórossá is tett egyszerre. Termete meg egy Phidias-szobor termete volt, melyen egészséges és vért izgató volt minden: a gyönyörű vonalú vállak, a természettel arányos mellek, a járásközben oly ritmikus csipők.

És ez az észbontó szépségű nő huszonkétéves és huszonötéves is lett anélkül, hogy férjhez ment, vagy csak eljegyezték is volna. Voltak, kik majd felőrölték a kintől, olyan emésztő szerelmet éreztek iránta és még elárulni sem merték az érzést, nem hogy megvallani neki és őt megkérni. Csak ránéztek és a torkukba fojtódott a szó. Megközelíthetetlen királyi asszony iránt, vagy ő iránta szerelmet érezni egyre ment.

Kodolányi Magda nem annyira fenhéjázó vagy gögös, inkább végtelenül hideg és rezervált volt. Ilyen volt már, mint serdülő lány is; az internátusokban, ahol nevelték és később pensiókban is, amikben megfordult. Nem hogy a szájával, még a szemével sem mosolygott senkire és a hangja is se melegen nem csengett, se hidegen, csak kimért volt és bárkivel szemben egyforma. Úgy érezte az magát akihez beszélt, hogy Kodolányi Magda egy több-

lépcsős szőnyeges pódiumon áll, ő pedig lenn van a földön és csak úgy beszélhet fel hozzá a magasba.

Domonky Gedeon, ki csak keveset volt otthon, mert szabadságát rendszeren úton töltötte el külföldön: Domonky Gedeon csak akkor ösmerkedett meg közelebről Magdával, mikor Bieberfeld hercege első ízben volt Domonkán az ő vendégük.

És akkor, bár gyönyörűnek találta Magdát, de tulajdonos nagy benyomást nem tett rá. Vannak napjaik olykor a férfiaknak is, mikor a legsodálatosabb szépségű nő is csak mérsékeltébb érdeklődést kelt bennük. Aztán a honvédelmi miniszter is a vendégük volt és úgy illett, hogy figyelmet mutasson iránta. Atyja, ennek úgy kellett lenni, a hercege volt, hát a miniszterrel, a püspökkel és a többi sok előkelőséggel szemben ő kellett hogy szerepeljen, mint pótháziúr.

De a rákövetkező évben, mikor az uralkodó herceggel együtt Adalbert trónörökös is a vendégük volt s ő ismét otthon volt s a tiszteletükre adott egyik estélyen újra látta Kodolányi Magdát, már foglya maradt a varázsnak, mely a fölséges teremtségből kiindult. Mi szemképráztató szépség is volt a csodálatos főispánlány azon az estélyen! Fényt tükröző fekete hajában hófehér köcsagdisz néhány briliánsal; feje, csupasz nyaka és vállai úgy emelkedtek ki a sötétes szőrméből, mely mint boa körülkigyózta a keblét, mint a fekete mohából, mint alpból, egy művészkéz alkotta hőszobor. A vendégeket szinte megigézte, oly szép volt és maga Graetz-Bieberfeld hercege is egy-két csodálkozó szót mondott a szemébe.

Bemutatták a herceg után a fiának is, de a trónörökös csak meghajtotta magát és többet nem látta meg. Egy gróf Olloványihoz fordult és hosszabb beszélgetésbe vonta, de nem, mert ez a diskurzus nagyon érdekes volt, hanem azért, mert a szemközt lévő nagy tükörből a házikisasszonyt láthatta, Jókát.

Ah, milyen különbség volt mégis a két lány között, Kodolányi Magda és Jóka között! Az éjszaka szépsége és a hajnalé, az orchidea szépsége és a rózsáé, mely fehér és éppen oly szűzi, mint a lilium... a titokzatos és fekete vizű barlangi tó, meg az átlátszó vizű tengerszem, melyben az ég csillog. Graetz-Bieberfeld trónörökös az orchidea mellett csak elment, de a rózsában gyönyörködött... a rózsában.

Domonky Gedeon sokkal fegyvelmezettebb akaratú férfi volt, semhogy eszébe jutott volna csak egyszer is, hogy már az estélyen forgolódjék a lány körül. Sőt végig megfelelt tisztjének, mint pótháziúr és elutazott reggel anélkül, hogy együttvéve többet, mint öt percet szentelt volna a leánynak.

De még Nagydomonkon is, mikor már vizitelt volt a főispáni családnál és gyakrabban volt alkalma hosszabbban is együtt lehetni Magdával, nem udvarolt, nem hó-

dolt neki még a szemével sem, hanem tartózkodóan viselkedett, nagyon kimért volt.

Azt gondosan kerülte, hogy unalmasnak lássék a lány előtt, sőt mindannyiszor olyasmiről beszélt — utazásairól, könyvekről, képekről — hogy érdeklődéssel hallgatta őt Magda, de mindíg csak rezerváltan társalgott, mellőzve minden intimítást, még a hangjában is. Szellemes volt, de nem vicces, közvetlen volt, de nem meleg. Nem látott Magdában királynőt, se saját magában hódolatos alattvalót, — önérzetes férfi maradt mindvégig — de a lány tán annak álmodta magát, királynőnek pedig nem mondanak viceket.

Szerette Magdát, de acélos jelleménél fogva eltitkolta előtte, hogy mit érez. Egy virág sem volt az árulója, egy másodpernyi elmerengése sem... semmi. Csak figyelte a leányt és igyekezett lehatolni a lelkébe: nem olyan-e az a lélek, hogy reá nézve, Gedeonra nézve katasztrófát rejteget, ha az övé lesz? Azaz, ha a test lenne az övé, melyet éltet és kormányoz az a lélek!

És azt az egyet már a leghamarabb észlelte, hogy Kodolányi Magdát egy cseppet sem izgatja, hogy ő, Gedeon, oly hüvös, oly tartózkodó. Más asszony vagy leány, aki megszokta a hódolatot és a meghódolást; aki megszokta, hogy a férfiak hypnotizáltjai legyenek a varázsnak, mely szépségéből és személyéből kiindul: más asszony vagy leány ideges lesz és uralmat veszti már egy hét múlva, ha útjába akad egy férfi, aki kivétel.

Kodolányi Magda még hónapok múlva is olyan volt, mint azelőtt és Domonky Gedeon — bár különösnek, szinte abszurdumnak hangzik — ezt megelégedéssel vette tudomásul. — Ha nem érez irántam, — úgy vélte — csak tiszteletére és becsületére válik, hogy sértett hiúságból vagy miből sem akarja tettetni, hogy érez; ha meg netalán melegebben ver értem a szíve, de látva a közönyömet, indifferensnek tud maradni, mikor velem van: ez fegyelemre mutat és önérzetre, okosságra, észre. Szóval: nem sablonos leányjellem az a Magda... s hogy egyebekben milyen, azt majd meglátjuk.

— Négy hónap múlt el azóta, hogy a Bieberfeldek elhagyták Domonkát s hogy Jóka, mikor bejárta a szobákat, miket Adalbert trónörökös lakott volt, ennek fényképét találta egy csokor alatt. Elhervadt, már haldokló virág volt a csokor minden egyes szál virága; s hogy megértette Jóka a fényképre kottázott vallomást, hogy: eltörött a hegedűm — felzokogott és azt mondta: az enyém is. Az ő hegedűje is eltört.

Négy hónap jött és szállt el azóta és Jóka, bár mítsem árult el a kifelé, magában annál szomorúbb, annál nyomottabb lett. Mikor szüleivel együtt volt, mikor látogatókat fogadott, vagy ő látogatott el valahová, a vizsgálva fürkésző szem sem vehete volna észre a nyilat, mely tolláig benne ült a szívében; de mikor egyedül volt, csak emlékezett a multra és engedte, hogy fájjon a szíve. Olyan könnyfakasztó, kínos és mégis csak melegítő, jó fájdalom volt.

Nem küzdött a szerelme ellen, holott tudta, hogy csak fájdalmat gyümölcsöz. A trónörökös szerelmét, melyet csirázni, sarjadni és fejlődni, megerősödni látott: azt igyekezett növéseben gátolni, sőt gyökerétől elvágni is próbálta... de a magáét engedte, hogy nőjjön; hadd bokrosodjék az a csodálatos palánta, holott tudta, hogy csak bánat minden hajtása. Egy trónörökös nem szerethet egy köznemes-leányt; azt kötelezi: a családja, a törvénye, az állás, melyet betölt, a hivatás, mely rá vár, és sok másféle... de ő mért ne szerethesse a princet? Őt nem kötelezi semmi... aztán: szereti, ha fájdalmas is, de édes. A trónörökösnek még mondhatta: — elhagyhatja-e magyar a hazáját? idegenben nincs élete a magyarnak... de saját magának mit mondott volna hasonló, noha valotta különben szíve, hogy idegenben nincs élete a magyarnak. Ah, százsor és ezerszer is: szeretni, ha fájdalmas is, de édes! Mi fájdalmas, de édes és jó volt: nézni azt az arképet és elábrándozni a zongora mellett és odasóhajtani a hallgatag falaknak az eltörött hegedűről való nótát! És mi édes volt egyedül lenni azzal a fény-

képpel és írónnal, festéssel és ecsettel utána alkotni annak mását. Azt a mély érzést sugárzó szemét, mely föl-lebbentett egy fátyolt, valahányszor csak hozzáfordult a szava és azt a nemes és diszkrét két ajkát, mely megre-megett, mikor mondta volt: nem hiszem, hogy eljőjtek még egyszer ebbe az országra.

— Ne is jőj, királyfim, — suttogta Jóka. — Maradj ott a hazádban és felejsd el; életed mosolygó békéjét ne dülja fel családi viszálykodás; sima legyen az út, melyen előre megy: se földindulás, se hegycsuszamlás ne zavarja.

Domonky Jóka derekas tehetségű festő volt és az, amit festett, olyan volt a lelkének, mint a megnyilatkozás. Csak ő értette meg vonalait és színeit. Magyarul beszéltek a képei, mégis csak ő értette meg őket, más senki. Még az atyja, még az anyja, még Gedeon bátyja sem értette, ki hetenként kétszer is hazajött és nézegette olykor a vásznait. Mit tudta egyikük is, mit regél az a nádasos kiöntése a Tiszának; a róna, melyen szabadon száguld a gondolat; a jármós szekér nyoma, mely a menedékes mezei úton húzódik? Csak ő tudta és benépesítette képeit: itt álltunk emellett a nyirfánál, mikor a jármós szekér nyomára mutattam; innen néztem a nádast s ő mellettem állt és követte a szemem... ő, ő, az én Argyrus királyfim és én, — a megnémult Rózsi...

Ősz lett, október, november, mikor olyan a föld az enyhe és melancholikus napfényben, mint valami özvegygyé lett búsuló paradicsom, — aztán karácsony hava és tél jött és ködök, meg varjaknak serege.

— Most már elfelejtett az én királyfim, — gondolta Jóka, és bent, a titoktartó négy fal között, egy új képnek a megfestésébe kezdett.

Költőnő akart lenni, költőnője az ecsetnek és a színeknek. Egy elégiát akart festeni, olyat, amelyet ugyan-csak ő értsen meg... és egy decemberi nap delén majd kiesett az ecset a kezéből. Egy autó jött be az aszfaltozott udvarra; atyjának az autója volt, jól látta, de egy idegen úr szállt ki belőle — egy német!

És valami nyugtalanlás, ami előntötte a lelkét, valami ösztönszerű sejtés vagy micsoda azt mondta, hogy az a német: nem Bécsből, nem Berlinből, hanem onnan jött.

Letette az ecsetet és várt. Várt, várt, valami eseményre, ami megmagyarázhatatlan csoda lesz; melynek élethehozó oka olyan rejtély lesz, amilyen rejtély az erő, mely a földbe hullajtott magból csirát kelt. Az az autón érkezett német onnan jött; mi célból küldte, aki küldte?

Alig észrevehetőleg lélekzett, keble alig emelkedett, alig mozdult meg, úgy meredt az ajtóra, mely vele szemben volt. Mi hirrel jön eléje az, ki majd rányitja a most bezárult ajtót? És mikor nyílik az a hallgatag ajtó, mikor fordul meg szárnya a sarkában? Mint a bemutató közönsége szétnyíltát a függönynek a színházban, mikor egy világgizgató darabnak második felvonása kezdődik, úgy várta Domonky Jóka kinyíltat annak a fehérre festett ajtónak.

Az a katonás magatartású német pedig: Graetz-Bieberfeld hercegének futárja volt...

Domonky Sebestyén sürgönyileg értesítést kapott a jöttéről és autóját küldte elébe a vasutra. Családjának nem említette a sürgönyt, de nem tagadhatta volna, ha kérdezik, hogy bejelentkezése a futárnak nem fölötté kellemesen érinti. Megint ajándékot vagy mit küld a herceg? Csak ne küldjön semmit, — gondolta Domonky — inkább újabb százezer márkát küldök Bieberfeldbe, jótékony célra.

De a futár — a herceg egyik tisztje — nem ajándékot hozott, csak egy levelet. Átadta, meghajtotta magát és rendelkezésére bocsátkozott Domonkynak, aki csengegett a titkárnak, s ez bevezette a tisztet a részére elkészített szobákba, aztán közölte vele, mikor lesz az ebéd és magára hagyta, hadd pihenjen az út után.

Domonky végigfutott a címzésen és önkéntelenül is feltűnt neki a nagy N. betű. Hogy nem elnézésből történt, nem a gépiró hibájából, hogy közepén egy szóznak nagy betűt kopogtak, azzal tisztában volt. Az udvaroknál

— és ha csak hercegi is — olyan revízió alá vesznek mindent, hogy egy eféle természetű hiba nem eshetik meg reparáció nélkül. Ha elnézés lett volna az a nagy N betű, megsemmisítették volna a borítékot és másikat toltak volna a gépbe. De úgy hagyták a címzést, tehát szándékkal gépelték azt az N betűt.

— A herceg tehát ösmeri a mi családjunk történetét, — gondolta. — Ha meg ösmeri, ez annak a jele, hogy érdeklődött iránta... de vajjon mi okból? Ok nélkül még egy falevél se hull le a fáról.

Olyan ösmagyar fej, amilyen Domonky Sebestyéné volt, csak logikusan gondolkozhatott, csak helyesen. Már a magyar nyelv maga is csupa logikus törvényeken épült, hát a fej, melynek ez a nyelv a sajátja, nem gondolkozónak logikusan és helyesen? Más nép nyelvében például fel sem tűnik egy indoklás, mint teszem ez itt: — gombold be a kádátodat, mert hideg van... de a magyar nép szája nem így beszél. Illogikus beszéd; hát ha begombolom a kabátomat, már nem lesz hideg? A logikus magyar fej inkább így mondja: gombold be a kabátodat, mert megfázhatsz.

Nos, egy olyan ösmagyar logikus fej, amilyen a Domonky Sebestyéné is volt, rögtön tisztába jött magával és azt mondta, hogy az érdeklődésnek mélyebben fekvő oka van. A levél tartalmából talán megtudja.

Felbontotta a levelet; sajátkezü írása volt a hercegnek és szívből sarjadtan meleg volt a hangja. — Adjon neki alkalmat a Domonky-ház, hogy vendégül láthassa magánál, — így írt. — És ne szomorítsák meg azzal, hogy nem teljesítik barátságos kérését. Sőt nem csak látogatásukra számít, de a Bieberfeldben való huzamosabb tartózkodásukra is és e célból egyik villája rendelkezésükre lesz. Remélem, — fejezte be a herceg, — hogy újév napján már itt minálunk kívánhatunk egymásnak boldog új évet.

Domonky Sebestyén szinte megdöbbsent, olyan szokatlan meleg volt a meghívás. — Ennek is mélyebben alapultott oka van, mint az egyszerű udvariaskodás. — gondolta. — De mi vajjon, tán esetleg az, hogy sztratégiai terveibe akar avatni és megtudakolni a véleményemet?... ah, nem lehet! Mert megraktam gróf Waldkirchener ökelmét, azért még nem szorult az én fejemre egy olyan sztratégia.

Csengetett egy inasnak. — A kegyelmes asszony? — kérdezte.

— Kikocsizott, — jelentette az inas.

— Hát a kisasszony itthon van-e?

— Igenis, kegyelmes uram; itthon van.

És Domonky Sebestyén bement a levéllel Jókához, ki még mindig csak mozdulatlanul várt, mikor nyílik az a hallgatag ajtó, mikor válik kétfelé a függöny és kezdődik a második felvonás?

És úgy hallgatta atyját, mikor ez beszélt, mint az altatót a széken ülő médium, mikor már közel van a hipnotikus álomhoz. Mondta neki, aki álomba bűvölte: messze fogunk menni, várban fogunk lakni, királlyal és fiával egy asztalnál enni... s ő hallgatta, öntudat nélkül, boldogan. Le-lecsukódott a szeme és az arcán a rá-hipnotizált mosolygás ült; most — úgy érezte a médium — ő a szívére kell hogy szorítsa a kezét és az üdvözlőt, az ógbe vittet kell hogy juttassa.

De csak akaratra kapott a médium; álomba bájolt lelke nem engedelmeskodott a varázslatos erőnek; maga alá gyűrte, leverte... mást tett és mondott a médium.

— Apám, engem hagyjatok itthon. — ezt mondta és keblére borult az atyjának.

Ez meglepetten ránézett és körülkarolva félkezével a vállát, másikával a haján simított végig. Azon a fiatal, üde, rozsdásan csillogó haján.

— Hát már mért hagyjunk itthon, babusom, kis Jókám? — kérdezte.

És Domonky Jóka kibontakozva az ölelő karokból, atyja elé állt és csodálni való elfogulatlansággal ránézett. Tudta, hogy atyja, az a haza-szaláig katona, ezt így szereti. És szilárdan, meg nem remegő hangon, mintha csak jelentett volna valamit, mondta:

— Mert szeretem a trónörökösöt, apám.

Domonky Sebestyén egy lépést előre lépett és megint úgy emelte a karjait, mintha meg akarná ölelni Jókát.

— Te szereted a trónörökösöt, Jóká?

Domonky Jókát most elhagyta a határozottsága, az ereje. Közelebb lépett ő is, hadd fonja körül az a drága, az a bizalmas atyai kar. És forróvá is, nedvessé is vált arcát odanyomva az édes atyja arcához, elsóhajtotta-sírta neki a titkát: — Igen, én szeretem Albertet, apám.

— Ezért hagyjatok itthon, — könyörgött. — Ti csak menjete el, apám, de nálam nélkül; engem hagyjatok itthon.

— Miért ne vigyünk magunkkal, Jókám?

— Mert vagy elfelejtett már a trónörökös, vagy nem felejtett el. Ha már elfelejtett, ha csak romantikus felcsillanás volt és nem teljes értékű szerelem, amit elárult, akkor kétszeres kín lenne rám nézve a közelében való tartózkodás, apám. Mint az eltikkadt szomjasra nézve, ha elapadt forráshoz érkezett. Mert én nem felejtettem el és szerelemmel szeretem most is. Ha meg nem felejtett el, sőt most is és igazán szeret, akkor csak játék lenne a viharral, ha én ott lennék. Nem a tüzzel: a viharral, a vésszel. Minek eloldani láncáról a vihart, ha hiányzik a vele megküzdeni való erőnk? Csak messze sodorna ketőnket egymástól, nem hogy közel hozna bennünket egymáshoz.

— Nagyjában véve: úgy van. De... — itt Domonky esze úgy dolgozott, hogy csak kiemelkedő pontról kiemelkedő pontra lépett: az érdeklődés a családjunk iránt... a nagy N betű... a szokatlanul barátságos meghívás!... de nem gondolod, Jókám, hogy a trónörökös tán még nem felejtett el, sőt hogy szölt szerelméről az atyjának és ennek eredménye ez a rendkívül meghívás?

Jóka egy pillanattal üdvözülten nézett az atyjára. Mintha csodaforrás fakadt és nap sütött volna a lelkében, olyan harmatos fény áradt a szeméből. Azután hirtelen megint elkomorlyodott és így felelt:

— Én Domonky-leány vagyok, apám. Ösünk, Domonky Szilveszter, királya lehetett volna ez országnak, de nem kellett neki egy korona, melyet nem úgy hoztak elébe, hanem érte kellett volna hogy menjen. Hát én se megyek el Bieberfeldbe, apám. És ha ez is az alapja a szokatlan meghívásnak, amit te sejtesz, apám, akkor sem!

Domonky Sebestyén megölelte, megcsókolta Jókát és ez a férfias ölelés, ez az önérzetes büszke csók azt mondta:

— Igazságod van, babusom, kis Jókám. Te... te Domonky Szilveszter vére vagy.

És Domonkyék csak ketten utaztak el karácsony után a bieberfeldi vendéglátó udvarba: Domonky Sebestyén és neje született Csákházi hercegnő.

(Folytatjuk.)

Komédia

Kedves Barátom!

Bizonyára nem került el a figyelmedet az a szokatlanul érdekes affér, amely két ismert párizsi színműíró közt támadt. Maurice Rostand, a „Cyrano de Bergerac” halhatatlan szerzőjének, Edmond Rostand-nak fia, aki határozottan örökölt valamit apja tehetségéből, egy párizsi lapban kritikát írt Pierre Weber, az ismert drámaíró egy új vígjátékáról. A bírálat meglehetősen éles volt; a többi közt azt ajánlotta Maurice Rostand Pierre Webernek, hogy jobb lesz, ha „bártulajdonosnak vagy képügynöknek megy” Weber két elegáns francia urat küldött el Rostandhoz, hogy elégtételt kérjenek, de a kritikus — aki egyébként maga is színpadi szerző — azzal háritotta el az ügy lovagias elintézését, hogy nem engedí magát a szabad bírálat jogában háborgatni és ha Weber úrnak kifogása van a hang ellen, amit használt, forduljon az illetékes bírósághoz.

Ez történt Párizsban, az európai szellem egyik leg-elevenebb centrumában. A régi témának újabb variációja ez az affér: a ki nem egyenlíthető ellentét író, vagy művész és kritikus között. Lehet, hogy holnap majd Maurice Rostand érzi a hátán a kritika vesszejét és bizonyos, hogy ő is ép oly érzékenyen fog felszisszenni, mint most Pierre Weber, aki valószínűleg szintén forgatta hébe-hóba a bírálió tollat. Voltak nagy írók, hatalmas alkotók, akik egyenesen lenézték és megvették a kritikusokat. Talán a legtöbb elmés mondás, ami a szellem világában csiholódott ki, az alkotóművész és a kritikus viszonyát persziflálja. Akárhogy is van a dolog, kettő bizonyos. Egy az, hogy nincs az a lángelme a világon, aki el tudja bírni a rossz kritikát, a másik meg az, hogy nincs az a kritikus, akinek a munkája fölérne egy igazi alkotóművész munkájával. A kritika mindig kritika marad, vagyis: a más munkáján élőködő szellemi produkció. Ha nincs alkotás, nincs kritika. Viszont azt az állítást nem merném megkockáztatni, hogy kritika nélkül nincs alkotás. Ami nem azt jelenti, mintha a kritika igazságát vitatni akarnám. Csak épen egy kicsit megkritizálom — a kritikát is, mert igen sok kritikus nagyzási hőbortba esik, mikor nélkülözhetetlennek hiszi magát.

A kritikának elsősorban az a feladata, hogy a kevésbé biztos vagy gyöngébb itéletű embereket megtanítsa olvasni és nézni. Lehát nevelő hatása van. Ebből a szempontból valóban szükséges. De olyan író, vagy képzőművészt még nem láttam, aki a kritika hatása alatt tehetségesebbé vált volna vagy mást tudott volna alkotni, mint amit az agya és a lelke diktált neki. Az író vagy művész, aki a kritika útmutatása szerint dolgozik, meghamisítja önmagát, ha csak a lelke mélyén nem vallja ugyanazt a művészi elvet, ami a kritikában kifejezésre jutott. Aki másképp cselekszik, nem alkotó, hanem szélkakas, megalkuvó ember, a szellem szatócsa.

Hogy hová fajulhat el a kritika, erre nézve hadd mondjak el neked egy mulatságos históriát. Igaz, hogy a benne szereplő művész nem az alkotó, hanem csak a reprodukálók közül való, de mindenesetre érdekes és jellemző: mi mindent kell elszünetni azoknak a képzett és tehetséges embereknek, akik tökéletesen ki vannak szolgáltatva a kritika önkényének. Ezek közé tartoznak elsősorban a színészek, az énekesek, az exekutív zenészek, akik a momentán hangulatokból élnek, akik a sikertelenség levegőjében máról-holnapra elszünetnek. Egy opera-énekes-barátom, aki a magyar dalművészet kiválósága, mondta el nekem ezt a történetet.

„Huszonöt éves lehettem, — így kezdte — mikor egy nagy kultúrájú osztrák városba szerződtem baritonistának. Nagy ambícióval mentem oda, mert ez a város híres volt a műértő közönségéről. A színigazgató, egy minden hájjal megkent öreg róka, ezzel a tanáccsal látott el:

— Kedves barátom, ebben a városban három napilap látogassa meg. Enélkül itt nem megy a dolog.

Megkezdtem a körutat. Az első kritikus egy szakállas pápaszemes bácsi volt, aki kedves neje és öt gyermeke

társaságában fogadott. Önagyságát a világ legszebb asszonyának, a tácskókat a világ legokosabb gyerekeinek neveztem ki s már épen búcsúzni akartam, amikor fulvölöz hangon megszólal a mama:

— Kérem, kedves művész úr, mi úgy, de úgy megszerettük önt, hogy el sem tudom képzelni a családonkat ön nélkül. Nézze csak, van itt nekünk egy kellemes, tágas, gyönyörűen berendezett szobánk. Legyen a mi szobaurunk a szezon alatt.

Megnéztem a szobát. Egy nedves, sötét lyuk volt, pont a konyha és a kamra közt. Mosolyogva dadogtam, hogy a szállóban négy hétre kifizettem a szoba árát, de ezután... persze... okvetlenül ide fogok beköltözni.

A második kritikus a helybeli zsidó hitközség főkantor volt, egy nagyszakállú ember, aki a húsvéti gombócokat egész éven át — a torkában hordta. Melegen megrázta a kezemet:

— Üdvözlöm szerény hajlékomba és kérem, énekeljen nekem valamit.

Énekeltem. Elkomorult arccal hallgatott. Ujra énekeltem. Csóváltgatta a fejét. Végre megszólalt:

— Kedves barátom, önnek nagyszerű a hanganyaga, de nincs elég iskolázottsága. No nem baj... majd én bevezetem az énekművészet titkaiba. Hetenként három óra... az, óránként tíz koronával, harmine korona hetenkint...

És én, a világ egyik legelső énekmesterének, a híres bécsi Geiringernek tanítványa, kijelentettem, hogy négy heti kiméleti idő után (mert hiszen új szerepeket kell betanulnom) a kis város zsidó kántoránál fogom továbbképeztetni a hangomat.

A harmadik kritikushoz már el se mentem. Mit mondjak? Az első két kritikus egy hónapig az egekig magasztalt, a harmadik állandóan levágott. Mikor aztán se az elsőszámú kritikus kiadó szobáját nem vettem igénybe, se a kántornál nem akartam „továbbképeztetni” magamat, ezek ketten is ellenem fordultak. Pár hónapig bírtam csak a vesszőfutást, „azután menekülnöm kellett a városból”.

Ime. akadnak ilyen kritikusok is. Pierre Weber adjon hálát az Istennek, hogy Párizsban élhet, ahol legfeljebb egy-egy tűszúrás és tyúkszemretaposás kell elszünetnie a dicsőségért. Mit szólna hozzá, ha például egy ilyen vidéki városka gimnáziumának irodalom-tanára, aki történetesen színikritikus is, arra szólítaná fel, hogy vegyen tőle órákat — a stilsztikából?... Ne haragudjon hát olyan nagyon a kritikusra és bizza a dolgot az isteni gondviselésre. Hiszen ez a fiatal Maurice Rostand is fog még írni néhány szindarabot... s akkor majd Pierre Weber írhat róla kritikát. Vagyis: kvittek lesznek.

Eugenius.

Színházi párbeszéd

Nemzeti színház

— Nos?... Egy szavad sincs ahhoz a párázs vitához, amely a Nemzeti Színház vezetése körül tombol? Hiszen izgatóbb párbajt még nem láttam, mint azt, amelyikben Herczeg Ferenc állt ki az ő hideg acéltollával és Hevesi Sándor az ő...

— ...kasszájával, — ahogy az öreg Feld Zsigmond a régi ligeti szinkörben mondta a kaszát... és ezúttal helyesen mondaná dupla mássalhangzóval, mert Hevesi a Herczeg éles támadására a Nemzeti Színház kasszaraportjával felelt. Pedig ez az egyetlen fegyver, ami elől Herczeg Ferenc nem hátrál meg. Hiszen nyíltan megmondta, hogy ne a pénztáros, hanem a drámai műzsa irányítsa a Nemzeti Színházat.

— Nem értem egészen Herczeg Ferencet. Mit akar hát? Hogy a Nemzeti üres házak előtt játsszon? Szerintem igenis, fontos szempont az, hogy a pénztár teli legyen, mert ez azt jelenti, hogy a közönségnek tetszik a színház műsora, előadása, szereti a Nemzetit, ezért viszi oda a pénzt.

— Na-na, csak ne olyan hevesen, majd azt mondtam: Hevesin... A Nemzeti Színház-nak épp úgy szüksége van a közönség támogatására, mint akármelyik magánszínháznak, de a Nemzeti állami szubvenciót élvez, amire viszont sok szerencsétlen magánszínháznak is szüksége volna. Miért segíti az állam a Nemzetit? Miért adok én és adsz te adófilléreket a Nemzeti fentartásához? Világos: hogy a tiszta művészetet szolgálja. Hogy ne kelljen neki megalkudni divatos áramlatokkal, múltjához méltatlan irányzatokkal. Hogy a dráma-termelés legjavát hozza a legtekélyesebb előadásban. Hogy irodalmat adjon és művészi játéksztílust teremtsen.

— Úgy tudom, a „János vitéz“-t kifogásolta Herczeg Ferenc. Miért? Kacsóh Pongrác-nak ez az örökszép muzsikájú darabja nem való a Nemzeti színpadára?

— Rosszul olvastad Herczeg cikkét. Ő azt mondta, hogy a Nemzetiben operettszerűen játszották a „János vitéz“-t.

— De hát mért ártana a Nemzetinek, ha hébe-korba egy-egy népies daljátékkal fűszerezi az előadásokat? Szerintem legfelső fokon a közönség ítélt és ha a közönség megtölti a színházat, akkor az igazgatónak van igaza.

— Mondok neked valamit. Ha a Nemzeti Színház egy szép napon Offenbach valamelyik csintalan operettjét adná elő, akkor is megelne a nézőtér. Az ilyen különleges mutatványokra mindig van publikum. Ne argumentáljunk a közönséggel, amelyet a művészet dolgaiban épp úgy kell vezetni és nevelni, mint az élet mindennapi dolgaiban a gyermeket. Épp most olvasom a színpad egyik legnagyobb mesterének, a francia Antoine-nek azt a megállapítását, hogy a művészetet csak a művelt társadalomrétegek élvezik igazán, a tömeg úgy megy haza a színházból, hogy képtelen számot adni magának arról, mit látott és hallott — mondjuk — egy történelmi tragédiában, egy mélyenjáró társadalmi drámában. Hagyjuk ezt az örökös közönség-szempontot. Ez üzleti szempont végső soron.

— És azt hiszi Herczeg Ferenc, hogy csupa Shakespeare-rel, Molière-rel, Goethe-vel, Schiller-rel, Ibsen-nel meg lehet tölteni a Nemzetit? A mai élet levegőjének nem szabad behatolni a Nemzeti alakjain? Legyünk süketek és vakok a körülöttünk robajló világgal szemben?...

—Helytelen és alaptalan következtetés. Maga Herczeg Ferenc száz és száz témát vett a mai életből, hogy gon-

dolna hát arra, hogy a jelenkor égető problémáit ki kell rekeszteni a drámairodalom köréből! Mindegy: színmű, vígjáték, életkép, legenda, misztérium, — de legyen benne költőiség, szépség, nemesség, stílus. A Nemzeti Színház hat év alatt, amióta Hevesi Sándor igazgatja, egyetlen új és jelentős drámaírói tehetséget sem avatott. Közben pedig a magánszínházak élelmesebb vezetői fölfedezik és üzleti érdekeik szolgálatába állítják az igazi tehetségeket és figyelj csak meg: vannak világhírű vagy európai hírű szindarab-íróink, akik boldogan ragadnának tollat, hogy a lelkük mélyén vibráló nagy érzéseket és gondolatokat az irodalmiság magasabb atmoszférájába lendítsék, de hát Istenem... hol a Nemzeti Színház igazgatója, aki buzdítja, bátorítja őket?... S innét van aztán, hogy ezek a színpadot ismerő, kitűnő szerzők kénytelenek megmaradni a sablon vágyain, legfőleg anyagi sikert aratva, de eszményi céljaiktól egyre távolabb esve. A Nemzeti azért is kap szubvenciót a többi közt, hogy a magyar drámaírókat ajnározza, felkarolja. Nos, én a Nemzeti Színház műsorán — Zilahy Lajos és Csathó Kálmán kivételével — egyetlen olyan fiatal tehetség munkáját sem találok, akiktől pedig joggal vár a nemzet értékes drámai alkotást.

— Kérlek, nekem nincs felhatalmazásom, hogy Hevesit megvédjem, de úgy tudom, próbálkozott ő néhány fiatal íróval is, sőt névtelennel is. De helyesled-e, hogy

Hevesi ellenzi a magánszínházakban kitermelt nagy színészeknek a Nemzetihez való szerződötését? Azt mondja, ezek különféle játék-stílusú vinnének magukkal és akkor vége lenne a Nemzeti hagyományos stílusának. De hát mi a Nemzeti hagyományos stílusa?

— Röviden: az, ami most nincsen. A Nemzetiben. — fájdalom — igen gyöngye előadások vannak, pedig el kell ismerni, hogy Hevesi tíz rendező helyett dolgozik. Ott volt a baj, hogy — azt hiszem, merő takarékoságból, ami mindig megboszulja magát — egészen olcsó erőket állított Hevesi az epizód-szerepekbe, pedig a magánszínházaktól a klasszikus epizódisták egész légióját tudta volna szerződötteni. Nem tudom eltitkolni a meghökkené-

Rivaldán innen, Rivaldán túl

Nagyságos Asszonyom! Mindenekelőtt engedje meg, hogy üdvözöljem ebben a mostanság felsugárzó, tavaszsejtető szép napfényben, amikor önkéntelenül is eönti az embert a békés nyugalomnak az a nagyon várt és akart melege, amelyet egész télen a kályhatűz mellett hiába próbált megtalálni. Ugy látszik, megint elmaradt mögöttünk egy tél és a mindennapok szürke egymásutánjába nemsokára friss erővel belezúg majd a budai hegyek felől aláhulló friss fűzág. Tavasz lesz nemsokára.

Míntha a márciusi szél már besuhant volna a színházak falai közé is, olyan nagy és komoly munka folyik mindenütt. A Vígsház és Magyar Színház jóformán ugyanabban az órában indul két, márkás magyar író új darabjával küzdelembé, a Városi Színház Krenek nagy érdeklődéssel várt jazz-operáját készül bemutatni, amelynek könnyebb párját, a jazz-operettet a Fővárosi Operette Színház premierjén lesz alkalmunk megismerni. Egyszóval most kulminál a szezon, ezután már csak az állami színházaknak kell igyekezni lépést tartani a magánszínházak-diktálta lázas tempóval.

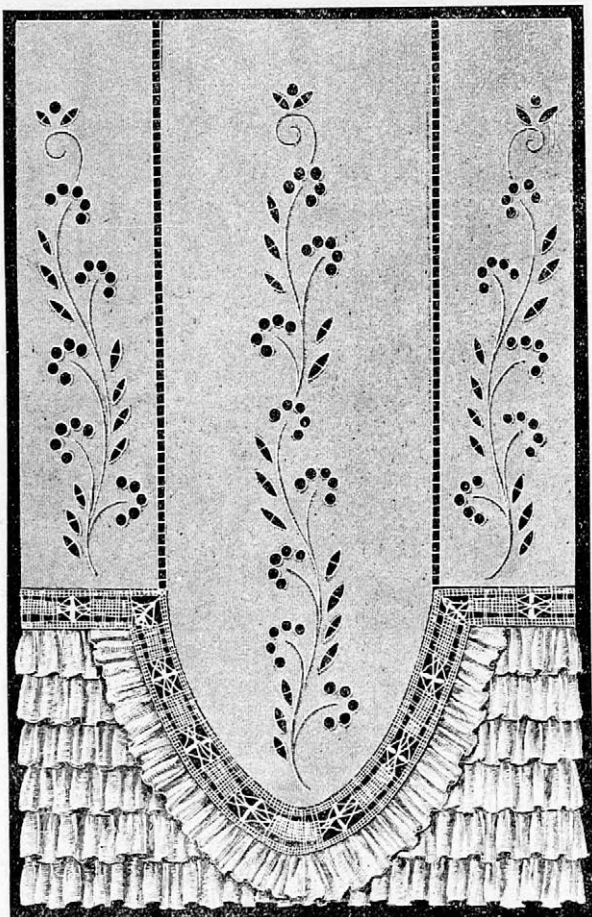
Hát igen. Az állami színházak, helyesebben és ezúttal a Nemzeti Színház.

Talán semmire a világon nem vonatkozik olyan találoán, mint a színházra, a híres filozófus mondása, amely szerint: „Minden intézmény egy ember meghosszabbított árnyéka“. Az ember tudatosan vagy tudattalanul, de mindig egész lelkét, egyéniségét, jó és rossz tulajdonságait, tudását és energiáját beleviszi az intézménybe, amelynek élén áll, amely tőle függ és amely fölött rendelkezési jogot gyakorolhat. Áll ez, ismétlem, legfőképpen a színházra, ahol az igazgató túl minden hátráltató körülményen, nemcsak egyéni akaratát, értelmi rátermettségét érvényesítheti, de ahol az előadásra kerülő darabok során teljes esztétikai és világszemléleti értékeléséről is tanúságot tesz, ha akarja, ha nem.

Mikor Hevesi Sándor lett a Nemzeti Színház igazgatója, a sajtó és a nagyközönség egyértelmű örömmel üdvözölte és a Nemzeti Színház Paulay Ede alatt elért fénykorának újjáélesztését várták tőle. Ma már megállapíthatjuk, hogy ez nem következett be. Amikor erről van szó, Hevesi rendszerint, — mint általa alkotott nagy eredményre — két dologra hivatkozik: a Shakespeare ciklusokra, és a Kamaraszínház megteremtésére. Mind a kettő kétségkívül jelentős, ha talán eredményeiben nem is mindig sikerült, lépés volt, mert hiszen a Kamaraszínház. — eltekintve egy-két kísérlettől (mint például a legutóbb bemutatott „Krétakőr“, amelyet alkalmilag okvetlenül nézzen meg Nagyságos Asszony) — alig valószínű megvalamit a nagyon hiányzó magyar kamaraszínház stílusából, másfelől pedig a Shakespeare ciklus során, akárhányszor készületlen és néhány dicséretes kivételtől eltekintve, színészileg is egyáltalán nem a Nemzeti Színház színvonalán álló előadásokat láttunk.

Nagyon messzemenő fejtegetésekbe kellene bocsátkoznunk, ha ennek a családásnak az okait akarnók kutatni. Egyetlen dologra azonban szeretném felhívni a figyelmét Nagyságos Asszonyom, amelyről mindenki megfeledkezett az újabb a Nemzeti Színház körül felcsapódó hullámokban. Elfelejtik, hogy éppen az utóbbi években dőlt ki a Nemzeti Színháznak az a gárdája, amely a maga hallatlan csodálatos erejével és tehetségével valamikor a Nemzeti Színházat a legelső európai színpadok sorába emelte. Jászai Mari, Csillag Teréz, Hegyesi Mari, Ivánfi Jenő, Gyenes László, Pethes Imre, hogy így hirtelen csak ezeket a csodálatos nagy színészeket említsem. A maguk puszta jelenlétével a színpadon, mindennél ékebben és ragyogóbban képviselték azt a mostanában nagyon eredménytelenül kutatott hagyományt, amelyre pedig talán még soha olyan nagy szükség nem volt a Nemzeti Színháznál, mint éppen ma, amikor a magánszínházak művészeti ügyeit nem a színpadról vagy az irodából, hanem a pénztárfülke mögül intézik.

A Nemzeti Színház mai gárdájában az előadások

Dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztávné kézimunkaüzletének (Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.) eredeti modellje.

sem, amikor olyan elsőrendű jellemszínészeket, mint Mály Gerő, Körmendy János, Réthey Lajos, Gellért Lajos, és olyan színésznőket, mint Báthory Giza, T. Halmi Margit, Gyöngyössi Teréz stb. — vagy hozzájuk méltatlan szerepkörben vagy szerződés nélkül látok. Hát nem veszi észre Hevesi, hogy neki szüksége van erre a klassziszra? Direkt nem „sztárokat“ soroltam fel, nehogy azt feleld: hja, ezeket nem lehet megfizetni.

— Hagyjuk a neveket... Fájdalom, sokkal több a jó színésznők, mint amennyit ez a kis ország elbir.

— Inkább így mond: fájdalom, sokkal nagyobb a féltehetségek és a tehetségtelenek túlekedése, mint amivel egy jóízű, csöndes tehetség a versenyt fel tudja venni, ha könyökharcra megy a dolog... A többről pedig majd legközelebb. — Szervusz, pajtás!

Ügyelő.

fényét és sajátos Nemzeti Színházbéli ünnepiségét csak a régiek közül képviselik néhányan. Az újak, a fiatalok megfelelő irányítás híján, olykor egészen kitünő színészi alakításokat produkálnak, de az együttesnek az a varázsos ereje, amely valamikor felejthetlenné tett egy-egy Nemzetibeli előadást, ma már eltűnt. Legutóbb például a János vitéz előadása olyan fantáziátlan és erőteljes produkció volt, hogy bizony üdítő élménynek hatott Fedák Sári izzó és tüzes elpusztíthatatlan lobogása, aki olyan levegőt hozta a színpadra a magyar falunk, olyan mezeivirágizú, harmatosan csillogó kukorica Jancsit varázsolt elénk, hogy az élénken kirivott a Nemzeti Színház kopott díszletü, hangulattalan előadásából.

De azért láttam én mostanában két Nemzetibeli színészi alakítást, Nagyságos Asszonyom, csak éppen, hogy nem a Nemzeti Színházban. A „Sasfiók” előadásán újra fenntartás nélkül megcsodáltam Törzs sáppadt, törekeny római királyát és Körmendy János Flambeauját. Körmendy azok közé a színészek közé tartozik, akikről nagyon keveset olvashat a napilapok színházi rovatában és akikről rendszerint minden évben egy-két szereppel kapcsolatban, a kritika megállapítja, hogy kitűnően illeszkedtek az együttesbe. Ezek a színészek nem járnak az irodalmi kávéház törzsasztalához, nem kibicelnek a művészklub kártyaszobájában, nem fordulnak meg előkelő éttermekben és mulatókban, ezeket sehol nem láthatja Nagyságos Asszony, csak a színpadon. Nem véletlen, hogy az iménti dicsőemlékü Nemzetibeli gárda után most felsorolok közülük néhányat. Ilyenek: Körmendy János, Dávid Mihály, Peti Sándor, Maklár Zoltán, László Miklós és még sokan, akik hitbéli folytatásai annak az élő tűznek és szent hódolatnak, amely a színpadot még oltárnak nézi, ahova áhitatos rajongással mer csak közeledni.

Ezekekről fogok legközelebb mesélni Magának, és most, mielőtt elbúcsúzom, még csak Medgyasszay Vilmárról akarok pár szót mondani, akinek mult heti chanson-estjén a Zeneakadémiában, olyan jó volt kicsit visszakerülni abba a régi, szép boldog életünkbe, amikor ez a hirtelenül nagyranőtt város a maga kamazsos, bájos esetlenségeit, látszólagos cinizmusát és folyton élő meleg romantikáját érezte és élvezte egy-egy Medgyasszay-chanson tartóztató hangulatában. Egy kis dalt énekelt a többi között egy szegény kis pesti eselédéről, aki gyufa-oldatot iszik szerelmese utáni bánatában, és mialatt a chansont hallgattam, arra gondoltam, hogy a szavak és kiáltások hamar elfáradnak, meghalkulnak, de az igazi művészet elpusztíthatatlan és örök. Mint amikor még hideg pára lepi be az ablaküveget, de odaát Budán mégis tavasz kezdődik nemsokára.

Kezét csókolja a viszontlátásig

Anday Ernő.

GYERMEKEKNEK

Rothermere lord apródja

II.

„Kassa — magyar város!”

A kassai Fő-utcán végigsöpört a tavaszi szél. Néhány zászlóban meg is akadt, de nem nagy öröme telhetett benne, mert hamarosan odébb állt. Ez a szél a Kárpátokból indult útnak, hát nagyon fureszállotta, hogy még mindig cseh zászlókat kell lengetnie a régi, szép magyar lobogók helyén.

Janika éppen iskolába indult. Jókedvű büszkeség dagasztotta keblét. Édes apja éppen az este mesélte el otthon, amit baráti úton hallott Csonka-Magyarországból. Ültek az asztal körül, mind: anyuka, apuka, két kisebb testvére, meg ő, szelíden hullott rájuk a nagy lámpa fénye, amikor apuka elmondta a nagy ujságot:

— Gyerekek, nem sokáig töritek már ezt az istentelen nyelvet... Egy nagyon hatalmas úr, Rothermere lord, megüzente nekünk, hogy Kassa nemsokára újra magyar város lesz. Adná a jó Isten, hogy minél hamarabb bekövetkezzék a mi megváltásunk!

— Amen! — felelték rá mindnyájan és a boldogság a rég elfelejtett mosolyt rajzolta arcaikra.

Ezért ment Janika másnap olyan büszkén az iskolába. Tudta, hogy szent titok az, amit édes apja mondott és meg is fogadta magában, hogy senki idegének nem fogja elárulni. De már arról nem tehetett, hogy nagyon csillogott a szeme és versenyt szeretett volna füttyürészni a széllal. Versenyt füttyölni, valami szépséges szép magyar nótát, amit a szél is megértene, mert hisz ehhez volt szokva ezer esztendőn keresztül.

Azután mégis csak jobbnak látta, ha nem füttyöl. Meg találja hallani valami cseh poroszló és baj lehet belőle. Mert ezek még a magyar nótától is úgy félnek, mint a puskalövéstől.

Ezen a napon Janika első órája földrajz óra volt. A cvikkeres cseh tanár éppen Janikát szólította fel.

— Mond meg nekem, mi a csehszlovák köztársaság fővárosa?

— Prága, — sziszegte Janika a fogai között.

— Nagyon helyes... És most sorold elő a csehszlovák köztársaság nagyobb városait.

Janika összeszorította a fogait, hogy még véletlenül se hagyassa el egyetlen városnév a száját, meg aztán valami büszke dac is tűztele belülről, amit édesapja tegnapi esti beszélgetése gyújtott föl benne.

— No, mi az?... Nem tudod? — förmedt rá a cseh tanár.

Janika keményen felelte:

— Egyetlenegy nagyobb csehszlovák várost sem ismerlek!

— Ejnye, ejnye, haszontalan kölyök!... Hát Pozsony? Hát Kassa? — akart segíteni a tanár.

Mondanom sem kell, hogy ezeket a városneveket a cseh tanár nem így ejtette ki. Hanem úgy, ahogy falánk gyorsasággal átkeresztelték őket, a maguk gusztusa szerint.

Janikának több se kellett. Ezt már nem tűrhette. Ez a tanár ezeket a drága, elrablott magyar városokat még mindig cseh városoknak meri bélyegezni?!.. No, majd megmutatja ő, hogy gondolkodik egy magyar fiú. Akármilyen lesz a következménye, nem törődik vele. Egy cseh meri az ő szent magyar hazáját megcsúfolni?! Ezt nem tűrheti szóltalanul.

Nagyon csillogott Berinkegy Janika szeme, amikor érces hangon kiáltotta:

— Tanár úr, kérem, Kassa — az magyar város!

Dermedt csönd lett az osztályban. Mindenki félt a tanár úr haragjától. Csak Janika állt büszkén és nyugodtan, mint aki érezte, hogy kötelességét teljesítette.

— Micsoda?... Kassa magyar város?... Ki tanított erre, te kölyök?

És Janika még lelkesebb hangon felelte:

— A szívem!... Az én magyar szívem!

(Folyt. köv.)

Világosság

— Regény —

Irtó Lázár István

XXIX.

Jött harmadnap reggel a káplán, szaladva jött.

— Gyere, Zoltán, itthon a főúr!

Pataky megörült.

— Talán később. Kimerülhetett az utazásban...

— De hivat! — mosolygott a káplán. — Ott függ a nyakán az apátkereszt...

Átsietett a parókiára.

— Isten hozta, főtisztelendő úr!

— Az, bizony, — szorongatta a kezét. — Sok ördög gánecszkodott az útamban, de velem volt az Ur!

— Engedje meg, hogy gratuláljak! — mutatott Pataky az aranykeresztre.

— Köszönöm, édes fiam, — háritotta el szerényen. — Meg sem érdemeltem. Igaz, hogy nem is vágyódtam utána. De mintha valami földöntúli hatalom, teszem föl, egy jószágos angyal a nyakamba akasztotta volna! Megnyugszom hát az Ur rendelésében s köszönettel viselem...

Intett a káplán Patakynak, nehogy elszólja magát, merről fúj az a mennyei szél. A főúr a zsebébe nyúlt.

— No, fiam, — vett elő egy nagypecsétes írást, — neked is küldött valamit a Segítő Szűz Mária...

És átadta zárt borítékban.

— Mi legyen ez, szent atyám? — bontotta fel gyanakodva.

Kerekre pattant a szeme.

— Főtisztelendő úr! — kiáltott föl meglepetésében.

— Bizony, fiam, — mosolygott jóságosan.

A káplán odahajolt.

— Mi az? — kérdezte izgatottan.

— Visszahelyeztek az állásomba! — patakzott arcán az öröm.

— Te mondád.

Állott egy pillanatig valami magasztos ujjongásban, aztán elkapta a főúr kezét s ráborult néma esőkkal.

— Ne! Ne... — szabadkozott az öreg. — Majd, ha püspök leszek...

Ott maradt egy könnyeseppje a keze fején.

— Gratulálok! — hajolt meg a káplán boldogan.

— Sikerült hál' Istennek, — derült ki a főúr arca. — Nagy harc volt! Igyunk hát egy pohárka szíverősítőt...

Koccintottak rá.

— Hogy történt, apát úr? — firtatta a káplán.

A főúr elpirult.

— Ne izéljetez velem, — motyogta zavartan. — Várjatok, míg legalább megszokom az aranykeresztet... Mert kereszt ez, higyjétek el, nehéz kereszt!

— Látjuk, nevetet a káplán.

— Csacsi, — duzzogott az öreg. — Csak a lelki terhe nehéz. Mert ezek után még szigorubb életet kell, hogy éljek. Most már igazán az Egyházé s Krisztus Uramé vágok!

Kiültek az ambitusra. Csillogott a szép őszi verőfény az aranykereszten.

— Hogy tudta ilyen hamar megcsinálni a Zoltán ügyét? — csodálkozott a káplán.

— Hogy? — hunyorított ravaszkásan. — Először is elmentem a tankerületi főigazgatóhoz. Illő udvariassággal fogadott, de mindjárt ki is jelentette, hogy legnagyobb sajnálatára sem segíthet a dolgon, mert olyan magas személyektől kapott adatok vannak a főigazgatóság birtokában, hogy az ügyet már nem lehet eltussolni. Kik azok a magas személyek? Természetesen a báró, meg a földesúr. Hát jól van, mit is tárgyalok ilyen piszlicsárokkal? Megyek egyenest a fejéhez! Így kerültem a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba...

— Ez az! — lesték izgatottan a szavát.

— Jelentkeztem is audienciára az államtitkár úrnál, — folytatta elégedetten. — Óméltósága soron kívül fogadott. Kipakoltam mindent őszintén s a fegyelmi aktát föl-kérték azonnal táviratilag...

— Brávó!

— ... s kivizsgálták az ügyedet, Pataky fiam. Megmondottam én a magamét apertén, papi becsületeimmel fedeztem mindent és meghallgatásra találtam. Olvasd csak a végzés utolsó passzusát!

Szívdobogva olvasta föl Pataky:

— „... és felhívom tanító urat, folytassa megkezdett munkáját abban a nemes szellemben, ahogyan eddig dolgozott, s tegyen nekem időnként jelentést az ottani kultúrviszonyokról...”

— Az államtitkár! — emelte föl az ujját a főúr jelentős hangsúllyal. — Tudjátok mit jelent ez? Nagy szó!

— Bizony, — bólogtattak háladatosan.

Nyikkant a kavics. Látogató érkezett.

— Diesértessék, — köszönt be Borbáth zavartan.

— Mindörökké, ámen, — bölintott a főúr komoran.

Pataky fölállott.

— Csak maradj, — intett a főúr. — Miben szolgálnék, kántor úr?

Borbáth kényszeredetten mosolygott.

— Jöttem, hogy üdvözljem a ple... ple... akárom mondani, a főtisztelendő urat... — bámult az apátkeresztre.

— Köszönöm, — mosolygott rá hidegen. — Inkább Pataky tanító úrnak gratuláljon...

Borbáth meghökkent.

— Hogy-hogy? — nézett szét zavartan. — Mihez?

— Mert visszahelyezték! — emelte föl a fejét diadalmasan.

— Hová?

— Az állásába, kántor úr.

Borbáth elámult.

— Nem értem...

— Pedig világos, — bölintott a főúr. — Mutasd csak, Pataky öcsém, a minisztérium leiratát...

Pataky átadta szóltalanul.

— Olvassa csak, kántor úr, — vágott a szemével huncutul. — Micsoda kitüntetés!

Vért izzadt Borbáth, aztán kisárgult, mint a kikirics, a szeme pedig bement az üregébe, mintha el akarna tűnni szégyenében.

— Nos, mit szól hozzá? — firtatta kegyetlenül.

Borbáth felocsúdott.

Kérjük, sziveskedjék ismerőseit figyelmeztetni, kérjenek lapunkból mutatványszámot

— Mit szólhatnék? — hebegte sápadtan. — Csak örülni tudok...

— Igazán? — nézett a szemébe keményen. — Akkor mért csinálta meg a bajt?

A kántor szégyenülten hallgatott.

— És mit szólna hozzá, kedves kántor úr, ha én is így cselekednék önnel?

Szót sem szólhatott, csak állott a pellengéren.

— Hátha elmondottam volna odafent, hogy milyen népoktatás folyik idelent? — vágta az arcába egyre keményebben.

Árva szót se szólt, csak az ajka reszketett.

— Hogy barom-módra veri az iskolaköteles nemzedéket, dacára annak a felsőbb rendeletnek, hogy a tanulókat tetteleg bántalmazni szigorúan tilos!

Majd elsúlydott szégyenében.

— S hogy milyen kiskirály és nagyhatalmú úr a mi kántorunk a faluban?

— De kérem szépen...

— Hogy földmi bankári állásokat vállal a városban

Borbáth megtört.

— Nagyon bánom... — mondta kétségbeesetten.

— Hogy jött arra a gondolatra? — kérdezte szigorúan.

— Úgy tanácsolták...

— Kicsoda?

Tusakodott magával a szerencsétlen ember.

— Főtisztelendő apát úr... engedje meg, hogy ne feleljek erre... — nézett rá esdeklően.

— Értem, — bölintott az öreg. — És mi a szándéka?

— Szeretném jóvátenni valamiképen, — eszmélt a saját bűnére.

A főúr elgondolkozott.

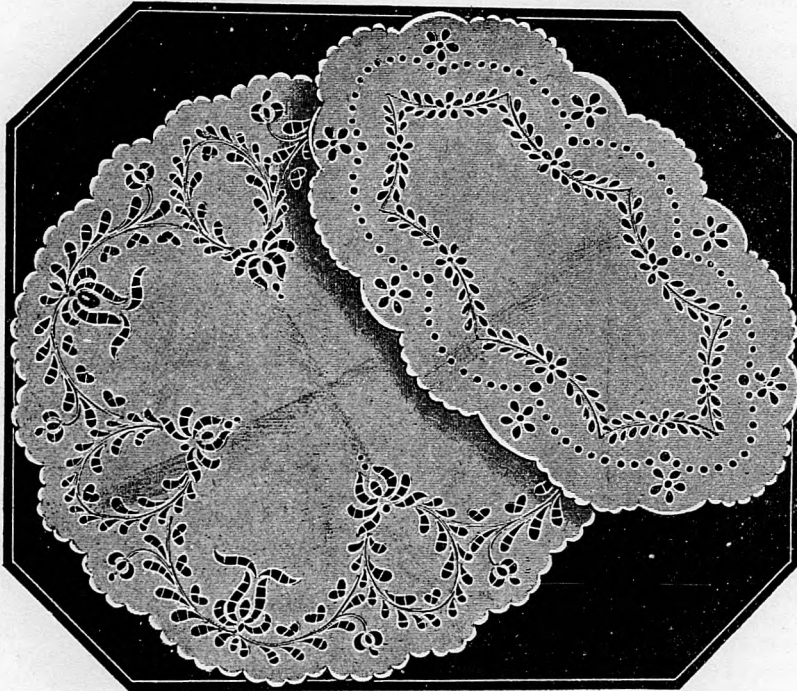
— Én már jóvá tettem a magam emberségéből, — mondta ridegen. — Hogy gondolja, kántor úr?

Borbáth megmozdult.

— Ha megbocsátana... — fordult Patakyhoz bánatosan.

A főúr arca megenyhült.

— Ez más, — mondta szeliden. — A beismerés, a megbánás kedves az Úr előtt... Nos Zoltán fiam?

Dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztáwné kézimunkatűzletének (Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3.) eredeti modellje.

és a pénztár mellett tölti a tanítás idejét? A kántor, mint velencei kalmár! Mi?

— De kérem alásan...

— És azt a szegény árva leányt, a tanítónőt agyonterheli! Hogy tanítás helyett pénzt hajszol s a tanulók csak minden másodnap járhatnak iskolába... És más egyéb súlyos kötelességbeli mulasztások, amik följegyeztek dátum szerint s papírra vetve, mind nálam vannak! Nos, tisztelt kántor úr, feleljen a lelkiismerete és embersége szerint, hát szabad ilyen csúnya dolgokat cselekedni?

Csak kékültszöldült s hallgatott.

— És hogy a hátam mögött magánakciókba kezd, elmegy és följánlja szolgálatát a földesúrnak amikor éppen a tantestületet éri sérelem! Ez a kartársi érzés? No, valamit mutatok! — A táskájából iratesomót vett elő.

— Látja? Ez mind a maga ügye, szép litániába foglalva, és már azon a ponton voltam, hogy benyújtom a minisztériumba, de meggondoltam és visszatettem a tarsolyomba. Mert több szívem van nekem egyszerű apát-létemre, mint magának, kedves, mindenható kántor úr!

Ugy állt, mint a villámsújtott.

— Mondja, milyen formában hajlandó becsületében meghurcolt kollégájának elégtételt adni? — emelte föl a hangját keményen.

Pataky az öregre nézett kérdően.

— Nem vétett, — szólalt meg csendesen.

A homlokán volt a szive.

— De igen, — horgasztotta le Borbáth a fejét. — És kérem, bocsásson meg...

— Ahogy Krisztus is megbocsájtott az ő elleneinek! — emelte föl a főúr a kezét ünnepiesen. — Minden meghurcolt és szenvedő ember a Krisztus Urunk árva testvére, nem igaz, káplán úr?

— De bizony, igaz.

— Nyújtsd hát békejobbod, kedves Pataky fiam, — intett a főúr, — mert ugyan isteni szentség a gyónás, de százszor jobban megbocsájtatik az, amit az ember Isten előtt, a szívéből önmaga bocsát meg...

Pataky kezét nyújtott barátságosan.

— Nohát kedves kántor úr, szent a béke, — derült ki a főúr arca. — Legyünk testvérek az Úrban s becsüljük meg és szeressük egymást!

— Ámen, — lélekzett föl a kántor.

Az apát úr elnevette magát kedvesen.

— No, halljátok, mégis csak ő mondta utoljára az ámen-t! A nem-jóját, kedves kánt' uram, igyunk a nagy ijedtségre egy kupicával... Dicsértessék minden lélek, aki jó!
(Folytatjuk.)

Társaságból

Halló... Csókolom a kezét... Hol bucsuztam Karneváltól? A „Székely“ jelmezes estélyen, melyet a Vasuti és Hajózási Klub összes termeiben tartottak meg. Igazi uri-muri volt Szébbnél-szebb jelmezek, izléses kosztümök tették tarkává a klub nagytermét. Sok ismerőssel találkoztam, ők azonban nem is sejtették, hogy a fekete kázmza kit rejt magában. Természetesen, mint fekete ember igyekeztem kihasználni a helyzetet és az alarc alatt nagyokat nevettem egyik-másik ismerősöm tévovázásán,

mikor úgy szörmentén ráolvastam minden hibáját, hiúságát.

Egy törvényszéki tanácselnök szépasszony feleségét sem hagyta ki a játékból, aki két lányát gardirozta. Mikor arra kértem, hogy sétáljon velem, a már előzőleg tölem hallott intimítások hatása alatt, a mellette álló „Antikszobor“ jelmezes hölgyet kérte, hogy maradjon társaságunkban. Nem szeretem az antikszobrok társaságát, szóltam szelíden, viszont kegyelettel viseltetem a patina iránt és így félek, hogy a bálterem izzó levegője e drága hímport leperzseli. — A szobor csak ennyit válaszolt:

— Gyere haza, te csirkefogó, majd otthon megtanítalak szellemeskedni!!

Képzeld, nagyságos Asszonyom — a tulajdon feleségem volt. — Mindennek és bé. nőm pukkadásának dacára a muri reggel hét óráig tartott. Bizony fájt szívvel bucsuztam Karnevál hercegétől. De hiába, minden hushagyó keddek elérkezik a maga hamvazó szerdája.

Halló... Mit kerestem a Népligetben? Talán fordítsuk meg a kérdést! Én viziteltem a kaszárnyában lakó őrnagy barátom családjánál. Régen nevettem olyan jót, mert amint a kaszárnya kapuján beléptem, hallom, hogy a gyakorlatozó önkéntesekhez így szól a káplár:

— Ért valaki az önkéntesek közül a zenéhez?

Mire három önkéntes előugrik: Igenis káplár úr.

Káplár: *Akkor gyűjjenek segíteni... az őrnagy úr zongoráját kell felvinni az emeletre.*

Halló... Örömmel közlöm, hogy özv. Gémes Sándorné, állami tanítónő, kedves előfizetőnk és dr. Orosz Mihály, főjegyző, Szegváron házasságot kötöttek.

A budapesti Angol Klubba ellátogatott a magyar gyermekek melegsívű barátja Pedlow kapitány és előadást tartott a new-yorki Kossuth szoborról. Az Irónők Klubját Vándor Iván alelnök és Moók Ferené képviselték.

Hallotta nagyságos Asszonyom, hogy a ceglédi előfizetőink milyen vidám bucsút rendeztek Karnevál tiszteletére? Az Uri kaszinó nagytermét zsufolásig megtöltötte Cegléd előkelő közönsége. Ott volt dr. Raffay Gézané hódító cigányjelmezben, Fedák Ilus bájos Tavasz-t jelképezett. Nagy Ilus, mint égő pipacs ragyogott, dr. Reichner Pál és neje a mindig aktuális Piero és Pierette jelmezzel emelték a gyönyörű tarkaságot. Hitterné komoly Stuart M. jelmezt viselt. A jelmezes bálon résztvettek között volt dr. Sárkány Gyula polgármester nejevel.

Lapunk kondorosi előfizető szintén díszes piknikkel bucsuztak a farsangtól és az Uri kaszinó nagytermét zsufolásig töltötte meg lapunk le'kes előfizető tábora. Mint Kondorosról írják, a pikniken *annyi csodás módon elkészített jóság volt, hogy már csak az adóügyi jegyző jelenlétét sajnállák, mert ő okvetlen vérszemet kap a sok malacpecsenye és pástétomok láttára és még jobban megszorítja a kondorosiak adósróffját. De hát mint Kondoroson mondják: jut is, marad is...*

Kivilágos kivirradtig tartott a kondorosi piknikje, melynek rendezéséért elismerés és dicséret illeti: erdőtárcsai Fejér Imréné úrasszonyt és lelkes gárdáját, akik fáradságot nem ismerve buzgólkodtak a jól megérdemelt siker érdekében. — Jelen volt úrasszonyok: Czirbusz Endréné, Keviczky Lászlóné, Schützenberger Alajosné, Bierbaum Miklósné, Kovacsik Isvánné, Micsinay Lajosné, Velky Béláné, Fekete Miklósné, Kupecz Vilmosné, Pokorny Tiborné, Jeszenszky Sándorné, Dobossy

Istvánné, Rákossy Miklósné, Lipthay Endréné, Liker Mihályné, Trempocher Antalné és Kovacsik Jánosné Békéscsabáról. *Leányok:* Fehér Mária és Klárka, Benczur Ilonka, Kiss Juliska, Mészáros Ilonka, Huszár Valy, Velky Potyi, Mohács Magda és Etelka, Ványa testvérek, Liker Lenke, Micsinay Ella és Kovacsik Dodó Békéscsabáról.

Halló... Mielőtt a hangverseny híreket bekonferálnám, elmondom mi történt a Zeneakadémia egyik hangversenyén. Azt mondja egyik úriasszony a mellette ülő szomszédjának, az előtte ülő urra mutatva:

— Nézze csak nagysádkám, milyen vízfeje van annak az urnak.

— De kérem — mondja a másik — hiszen az az én férjem.

— *Mit nem tetszik mondani, egészen jól áll neki.*

Casals Pabló gordonkaestje: március 13. — Mende Erzs Schubert dalestje: március 15. — Bartók Béla zongoraestje: március 16. — Dohnányi Ernő szóló zongoraestje: március 18. — Pap János dalestje Medgyaszay Vilma és Nagy Endre közreműködésével: március 18. — Branovszky Alexander zongoraestje március 25.

Jegyezze elő Nagyságos Asszonyom tárcanaptárába a márc. 18. dátumot. Ezen a napon 1/29 órai kezdettel tartja a kitinó és nagyhírű költő pap, Gyurói Nagy Lajos szerzői estjét. Jegyek Bán Zoltán irodájában (Liszt Ferenc-tér 5. sz.) válthatók. Nagy örömmre szolgálna, ha e szenzációs estén Nagyságos Asszonyt is ott üdvözölhetném.

Halló... Végezetül elmondom, milyenek is azok a gyengéd férjek. — A kormányfőtanácsosné haldoklik. Egyszerre csak felül az ágyán és nyögve így szól:

— Samu, én nem tudok meghalni ha arra gondolok, hogy te újra meg fogsz nőstülni.

— Ugyan Bertán, — nyugtatja meg gyengéden Samu ömeltősága — ha akarod szavamat adom, hogy nem nőstülök meg. *Ez téged igazán ne izgasson és ne tartson vissza.*

Kezét csókolom.

Kézimunka

Rovatvezető: *Dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztávné úrasszonyok kézimunkaüzlet tulajdonosai; Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.*

Lapunk mai számában bemutatott kézimunka modellekre felhívjuk a mélyen tisztelt olvasóközönség szíves figyelmét.

1. Kerek milió.

Szúrt sablonja	2.20 P
Hozott anyagra rajzolva	1.30 ..
Ia. batiszthifonra rajzolva	3.10 ..
Készen hímelve	32.— ..

2. Vitrász.

Szúrt sablonja	1.30 ..
Hozott anyagra rajzolva	1.— ..
Cérnagrenadindra vagy tussorra rajzolva, fodrokhoz szükséges anyaggal	10.— ..
Készen hímelve	30.— ..

3. Kis oválterítő.

Szúrt sablonja	1.30 ..
Hozott anyagra rajzolva	—,80 ..
Ia. batiszthifonra rajzolva	2.40 ..
Készen hímelve	18.— ..

4. Kisebb kerekterítő.

Szúrt sablonja	1.80 ..
Hozott anyagra rajzolva	—,80 ..
Ia. batisztra rajzolva	2.70 ..
Készen hímelve	22.— ..

Budapest, IX.
Ráday-u. 31.
Tel. J. 366-70

Abayné

fest, tisztít

E lap előfizetőinek kedvezmény.

Munkáért el-
küldünk és
hazaszállítjuk.

Keresztretjvény

Értesítjük kedves előfizetőinket, hogy keresztretjvényeink iránt megnyilvánult nagy érdeklődésükre való tekintettel, ezután lapunk minden **második számában közlünk keresztretjvényt.**

Lapunk mai számában közölt „1848. március 15.” keresztretjvény megfejtési határideje folyó évi március hó 25.

Azon előfizetőink között, kik e keresztretjvényt helyesen fejtik meg, az alább felsorolt jutalmakat sorsoljuk ki és a sorsolás eredményét lapunk április hó 10-iki számában közöljük.

I. jutalom: Elida piperedoboz.

II. jutalom: 1 kg. „Hóvirág mosópor”, egy regény és két magyar dalokat tartalmazó kotta.

III. jutalom: Fél kg. „Hóvirág mosópor”, egy regény és egy kotta.

IV. jutalom: Fél kg. „Hóvirág mosópor”, egy regény és egy kotta.

V. jutalom: Fél kg. „Hóvirág mosópor”, egy regény és egy kotta.

HUMOR

Pesti találós kérdések

Írta: HESZ FERENC

Egyszer dolgoz, másszor rontó,
Megfejtése: (Az uccabontó.)

Árdrágító, mérgespofa,
Megfejtése: (Pesti kofa.)

Zaklatják öt minduntalan,
Megfejtése: (Adóalany.)

Goromba, ha hozzád belép,
Megfejtése: (Pesti cseléd.)

Folyton mosdik, mégse tiszta,
Megfejtése: (Panamista.)

Lábbal dalol és nem hanggal,
Megfejtés: (Operett-angyal.)

Gyülöli öt polgár, sajtó,
Megfejtése: (Végrehajtó.)

Tuljárt bután, tuljárt bölcsön,
Megfejtése: (Hadikölcsön.)

Áldja öt az egész város,
Megfejtése: (Nem Bud János.)

Beszélgessünk

„Nem az a nagy filozófia, amelyik ellen semmit sem lehet mondani, hanem amelyik mond valamit.”

Nagy József.

„A házasság biztonságában... az emberek megfélekeztek arról, hogy a szerelem nem meglegházi virág, de vad növény, vad magból sarjadt, vad szél sodorta az út mentén.”

Galsworthy.

„Nőni, nagyobbra nőni. — ez az élet törvénye mindörökké.”

Wells.

Mit főzzek?

Március 11. Vasárnap: Tyúklevés apró gerstlivel, egy tojássárgájával és kevés tejföllel elhabarva, a főtt hússal gyenge kalarábé becsinált, töltött báránysült, pirosra sült kifliburgonya, fejes saláta, dióstorta tejszínhabbal. — **Vacsora:** Hideg sült, uborka, sajt, gyümölcs.

Március 12. Hétfő: Becsináltleves marhaaprólékból, vagdaltpecsenye, kelkáposzta főzelék, csehpirasz izzel. — **Vacsora:** Friss hurka, kolbász tormás céklával, és gyümölcs.

Március 13. Kedd: Sóskaeves piritott zsemlyekockával, pácolt nyelv, makaróni körités, kávéfelfújt. — **Vacsora:** Báránypörkölt, burgonya körités, gyümölcs.

Március 14. Szerda: Paradicsomleves reszelt tésztával, sodrott hús, borsófőzelék, borostészta. — **Vacsora:** Sertés májpástétom tartármártással, rokfort vajjal, gyümölcs.

Március 15. Csütörtök: Póréleves, kolozsvári káposzta, mákospitét. — **Vacsora:** Virstli tormával, sajt, gyümölcs.

Március 16. Péntek: Tejleves, vajban sült fogas, turógombóc. — **Vacsora:** Tükörtojás, burgonyakroket, paprikasaláta eidamisajt, gyümölcs.

Március 17. Szombat: Hamishusleves apró burgonyagombóccal, áttört babfőzelék füstölt hússal, daramorzsza málna-jammal. — **Vacsora:** Hirtelen sült rostélyos piritott hagymával, szalmaszál-burgonyával és mustárral, gyümölcs.

Március 18. Vasárnap: Gombaleves daragaluskával, sült csirke, welsisaláta, fatörzs-torta. — **Vacsora:** Hideg sült, vegyes kompót, sajt, narancs.

Március 19. Hétfő: Korhelyleves, rizsás borjúhús, uborka, tiroli rétes. — **Vacsora:** Velő tojással, cékla, vegyes befőtt.

Március 20. Kedd: Húsleves kockatésztával, főtt hús, sóska mártás, reszelt burgonya, lekváros-derelye. — **Vacsora:** Kirántott borjuszélet, káposzta-saláta, gyümölcs.

Egyszerű étlap

Március 11. Vasárnap: Hamishusleves apró gerstlivel, tojássárgájával és tejföllel elhabarva, kirántott bárány, burgonya-saláta zellerrel és madársalátával, dióspatkó. — **Vacsora:** Hideg hús salátával, gyümölcs.

Március 12. Hétfő: Áttört bableves, vagdalt pecsenye, kelfőzelék, gyümölcs. — **Vacsora:** Tojásrántotta, vajaskenyér.

Március 13. Kedd: Sóskaeves piritott zsemlyekockával, báránypörkölt, burgonyakörités, gyümölcs. — **Vacsora:** Tea piritós-kenyérrel.

Március 14. Szerda: Paradicsomleves reszelt tésztával, lekváros-derelye. — **Vacsora:** Piritott borjumáj, reszelt burgonya, uborka, gyümölcs.

Március 15. Csütörtök: Póréleves, kaposzkáposzta, friss hurka, kolbász sültve, alma. — **Vacsora:** Burgonya héjában vajjal, gyümölcs.

Március 16. Péntek: Tejleves, turópalacsinta. — **Vacsora:** Kávé, vajaskenyér.

Március 17. Szombat: Zöldségleves, áttört babfőzelék füstölt hússal. — **Vacsora:** Rakott burgonya céklával, gyümölcs.

Március 18. Vasárnap: Gombaleves, töltött borjumell, káposztasaláta, almás és mandulás rétes. — **Vacsora:** Debreceni tormával, gyümölcs.

Március 19. Hétfő: Korhelyleves kolbásszal, sajtosmetélt. — **Vacsora:** Velő tojással, gyümölcs.

Március 20. Kedd: Húsleves kockatésztával, főtt hús, céklamártás, reszelt burgonya. — **Vacsora:** Kolozsvári szalonna, tea, gyümölcs.

Háztartás

Sóskaleves. A sóskát többször bő vízben megmosuk, majd forró zsírba tesszük és addig pároljuk, míg teljesen szét nem fő, akkor liszttel meghintjük és kissé tovább pároljuk. Vízzel vagy húslével feleresztjük, adunk bele sót, kevés törött borsot és felfőzzük.

Egy deci tejfelt egy tojás sárgájával eldörzsölünk és a forró levest ráöntjük. Pírtott zsemlyekockát adunk hozzá.

Előétel. Japánszeletek. Egy libamájat megsütünk, szépen felvágjuk, tára tesszük, a hulladék májdarabokat szitán áttörjük, 2 deci habtejszint hozzákeverünk, megsózzuk, borsozzuk és minden szelet májra idomítóval csillag alakot formálunk, íszpikkal körülrajtuk és tartármártást adunk hozzá.

Galamb töltve. A fiatal, kövér galambot majoránnával, sóval bedörzsölve fél órát állni hagyjuk. Ezalatt fél zsemlyét tejbé áztatunk, jól kinyomjuk, apróra vágott zöldpetrezselymet, kevés sót, borsot teszünk hozzá s egy darab vajjal jól összekavarjuk, két tojást is ütünk rá s összevegyítve felcsér segítségével a galambokat megtöltjük, bevarrjuk és félóráig zsírral öntözgetve sütjük.

Mártás. Kanálnyi zsír és kevés lisztből készítsünk rózsaszínű rántást és ha szép piros, tegyünk bele egyszerre apróra vágott mártott szardellát, kevés kaprit, kevés mustárt és apróra vágott petrezselyemzöldjét. Ha a rántásban kissé megpirultak, öntsük fel hideg vízzel. Tegyük bele sót és egy citromot vékony karikára vágva. Ezalatt egy tojássárgáját kis cukorral mártásészékben ledörzsölünk, a már jól felforrat mártást ráöntjük. Melegen vagy hidegen is használhatjuk.

Pácolt nyelv tejfölösen. A nyelvet megtisztítjuk, fővízbe tesszük, ha ismét felforrott, rögtön kivesszük, hideg vízbe tesszük és kés segítségével, levesszük róla a megfehéredett lórréteget. Egy tálba tesszük, besózzuk és a már előre elkészített fővíz páclével leforrázzuk. A páclvet éppen így készítjük, mint a vesepecsenyénél szokás, de tehetünk bele néhány vékony szelet fehér sós szalonnát is. A páclében több ideig is állhat. (Tepsibe két kanál fagyos zsírt teszünk, a nyelvet ráteszük és a páclével gyakran öntözgetve, forgatva pároljuk, amíg puha lesz. Végül vígyázva, hogy meg ne égjen, szépen megpirítjuk. Ha a nyelv így elkészült, kivesszük, tepsibe egy merítőkanál vizet öntünk és felforraljuk, egy deci tejfelbe egy kávékanál lisztet elkavarunk, beleöntjük a tepsibe és összeforraljuk. Izlés szerint sózzuk és ecettel savanyítjuk. A nyelvet szeletekbe vágjuk és a tejsavas levet ráöntve, tetszés szerinti kőrítést adunk hozzá.

Báránypaprikás. A bárányhúst felvágjuk és lábosba annyi vízzel, hogy ellepje, feltesszük és megsózzuk. Ha zsírjára párlódott, teszünk hozzá egy fej vereshagymát finomra vágva és tovább pörköltjük. Adunk bele egy jó kanál édes paprikát és kevés vízzel felöntjük. Többször felrázzuk és addig főzzük, míg egész puha lesz, ha szükséges, öntünk alá egy kevés vizet.

Vajban sült fogas. A megtisztított fogast bevagdossuk, jól megsózzuk kívül-belül és törött fehér borssal meghintjük. A tepszi aljára teszünk 10—15 deka vajat darabokban, a fogast ráteszük és jó félóránál tovább sütjük. Találáskor zöld salátával vagy petrezselyemmel díszítjük.

Receptek

Mikádó-torta. 8 tojás sárgáját 25 deka porcukorral habzásig keverünk, 12 deka héjával törött mandulát, 12 deka örölt diót, egy evőkanál pörkölt és darált jó kávé, kevés vaniliát és utoljára 6 tojás habját adunk hozzá. Kikent tortasütőbe tesszük és egyenlő tűz mellett megsütjük. Lekvárral vagy krémmel lehet tölteni.

Özv. Funák Károlyné, Kistarcsa.

Csokoládé-esők. 28 deka cukrot, 28 deka törött mogyorót, két egész tojást, három szelet csokoládét, melyet előbb melegítve megpuhítunk, összekeverünk, aztán nedves kézzel golyócskákat formálunk belőle és gyengén kikent tepsiben megsütjük.

Zugschwerdt Ella rk. tanítónő, Császár.

Alveé. 18 deka porcukor, 2 tojás fehérje, 2 kanál borcset. Ezeket jól elkeverni, 10 deka mézet hozzáadni s ezeket együtt üstben felforralni, de óvatosan, hogy meg ne barnuljon. Végül, ha a tűzről levettük, 18 deka vágott diót közékeverni. Hülni hagyjuk, ostyára kenjük, késsel elsimítjuk s még egy ostyát ráteszünk. Lehet több ostya közé is kenni.

Havas Károlyné, Budapest.

Kugler-torta. 14 deka cukor, 7 tojás sárgája, félóráig keverni, 12 deka örölt dió, 14 deka reszelt csokoládé, 7 tojás keményre vert habja, ezeket gyengén összekeverni, megsütni kettőbe vágni s a következő töltelékkel megtölteni: 4 szelet csokoládét tűzőn megpuhítani, elkavarni. A tűzről levenni, 16 deka vajjal és ízlés szerinti mennyiségű cukorral összekeverni. Lőrinczy Béláné, Debrecen.

Mandulaszelet. Fél kg. liszthez vegyünk negyedkiló héjatlan apróra tört mandulát, negyed kg. porcukrot, három deka cukros narancshéjat apróra vagdalva, négy tojássárgáját és ugyanannyi tojásfehérjét habnak verve. Ezt az anyagot gyurjuk össze jó keményeszkére, nyújtjuk el kisujjnyi vastagságúra és szabdaljuk fel kisdéd, négyszögű alakokba. A tetejére öt darab felvágott, megtisztított mandulát tegyünk. Egyet a közepére, negyet a négy szögletre.

Dr. Szöllőssy Lajosné, Budapest.

Homok-szeletek. 4 tojássárgáját, 2 egész tojást és 7 deka cukrot üstben gyenge melegnél összehabarunk és ha kihült, még hidegen is habarjuk. Most 7 deka lisztet és 7 deka feleresztett vajat keverünk hozzá. E tömeget két újjnyi magas pléhalakú, magasszélű papírlampra töltjük és lassan megsütjük, azután két újjnyi széles és négy újjnyi hosszú szeleteket metszünk belőle, melyeket citrom- vagy narancskonzervvel bevonunk. Narancskonzerv készítése. Egy narancs héját egy darab cukorral ledörzsöljük és a cukron így mutatkozó narancs sárgáját késsel levakarjuk, csészében kis langyos vízzel feloldjuk, egy fél narancs levét hozzáadjuk és az egészet 20 deka porcukorral jól összekeverjük. Ha a keverék nagyon sűrű lenne, akkor még egy evőkanálnyi hideg vizet hozzáöntünk, azonban a keveréket se nagyon hígga, se nagyon sűrűre nem szabad készíteni.

Dr. Puskás Istvánné, Budapest.

Kávéfelfújt. 6 deka vajból finom liszttel rendes jó sűrűségű rántást készítünk. Aztán egy deci erős fekete-kávé vegyítünk össze 2 deci tejjel vagy tejszínnel, édesítsük meg 12 deka vaniliás cukorral, ezzel higítsuk fel a megpirított rántást s kavargatva simára, amíg kihül. Ekkor 6 tojás sárgáját egyenkint adjunk hozzá s jól kavargatva ki, végül a 6 tojás fehérjének keményre felvert habját vegyítsük könnyedén közé. Kikent formába öntve, egy óráig főzzük gőzben. A kávéfelfujtakhoz is általában vaniliásadót adhatunk.

Szeniczey Andrásné, Szeged.

BRACHFELD

KALAP-SZALON

KALAPKÜLÖNLEGESSÉGEK

BUDAPEST, IV., KÍGYÓ-UTCA 5.

Tanácsot kérnek

Felkérem kedves előfizető társnőimet, kegyeskedjenek engem a pulykatenyészés legegyszerűbb és leggazdaságosabb módjára megtanítani, mert az eddig általam alkalmazott módszer nagyon körülményes (pálinkával mosogatni a lábait, tőrövel táplálni stb.), és sokba is kerül. Szíves tanácsukért előre is hálás „Falusi tanítónő”.

Kérem kedves olvasó-társnőimet, sziveskedjenek tanácsot adni, hogyan ápoljam zsíros arcbőrömet, hogy az apró fehér zsír-pattanások és bőrlikacsok eltűnjenek. Többféle módon kezeltem, de teljesen eredménytelenül. — Szíves válaszukat kéri „Zalaegerszegi előfizető”.

Ki lenne szíves zeneértő-olvasótársnőim közül „Lehullott a piros róza legutolsó szirma” című dalnak csupán énekkottáját címemre megküldeni? Szíveségükért előre is hálás köszönetem mellett vagyok üdvözlettel

Szabó Lajosné, Csenger (Szatmár-m.).

Kérem kedves előfizető társnőimet, kiknek 9—14 éves gyermekeik vannak, nem-e cserélnének el egy egészen új phantoskopot bármi más dologért, pld. kézimunka, vagy egyéb felesleges díztárgyért. A géphez 100 drb. háborús. és 100 drb. tájkép van. Gyermekeknek igen szórakoztató és kedves időtöltés. Cím: „Pollner, Bábolna”.

Többször hallottam, hogy egy Zimmermann nevű szegedi orvos új módszerrel gyógyítja a tuberkulózist. Nagyon kérem kedves előfizető-társnőimet, sziveskedjenek velem tudatni, hogy volt-e közülük valaki nevezett orvosnál és a kezelése milyen eredménnyel járt? Szíves értesítésüket várja és üdvözetét küldi „Mária”.

Kérem igen tisztelt olvasó-társnőimet, sziveskedjenek „Hű előfizető”-vel lapunk útján közölni, ki tudna egy derék, becsületes, okl. gazdatisztnek valamely uradalomban vagy nagyobb gazdaságban gazdatiszti állást, hol az illető jövője biztosítva lenne. Szívélyes üdvözlettel „Hű előfizető”.

Mindig várom egy kérdés feltevését lapunkban és soha sem akadok rá, pedig hiszem, hogy ez a kérdés nem csak engem foglalkoztat. Szeretném, ha megengedné, hogy lapunk útján megkérdezzem Asszonytársaimat, volt-e közöttük olyan, aki háztartásának vezetése elején nem volt jó beosztó, pontos, rendes háziasszony? Ha akad olyan, aki később azzá vált, milyen módszert alkalmazott, hogy főleg idejét úgy oszthassa be, hogy mindenre jusson belőle, a háztartás egyedül való vezetése mellett. Vannak, akik azt mondják, hogy ez a jó beosztás nálam meg van, azonban én úgy érzem, hogy nincs. Szeretném, nagyon szeretném megtanulni valakitől, hogy hogyan lehet jobban, tökéletesebben az időt beosztani. Szíves válaszukat várja, üdv. „B. F.-né”.

Ferencvárosi asszony. Méltóztassék reám való hivatkozással a Semmelweis-utca 2. sz. alatt levő Zander-intézet dr. Jurkovits Rudolf orvosához fordulni. A baj egyáltalán nem veszélyes, sőt gyorsan gyógyítható. — Üdv. a Szerk.

Üzenetek

„Hálás előfizető”. Az ügyvédi díjszabások nem egyöntetűek az ország egész területén, hanem mindenütt a törvényszékek elnökei állapítják meg az úgynevezett „irányadó” díjszabást, ami azonban az egyes bírákra nem feltétlenül kötelező s e mellett mérlegelhetik a végzett munka értékét s az annak elvégzésével felmerülő különösebb fáradságot. Jogi tanácsadónk megítélése szerint 400 pengő bizonyára járni fog az illető ügyvédnek s mindenestre ajánlatos, hogy ezt az összeget még tárgyalás előtt fizesse ki az ügyvédnek, mert ezzel elkerüli azt, hogy a mindenestre jogos követelésre eső perköltségekben Önt marasztalják. A továbbiak tekintetében védekezhetik s kérheti a bíróságot, hogy az Ön által kifizetett 400 pengővel teljes tartozását kiegyenlítettnek nyilvánítsa. Mindenestre csatolja azt a levelet, amelyben ügyvédje korábban 640 pengőben számította fel igényét. Szív. üdv. a Szerk.

„Egy ujdonsült vidéki asszonynak”. Villás-reggelire adhat meleg sonkát tormával, felvert tojást vese-velővel, vajás vagy töpörtyüs-pogácsát, sört vagy vörösbort. Vagy pedig libamáj-pástétomot tartármártással, sonkát aszpic-kal, hachét velővel, kevert aprósüteményeket, vörös bort. Szív. üdv. a Szerk.

„Ismerős”. Lapunk munkatársa, Némethy Tihamér címe: Szentendre. — Hálásan vettük szíves érdeklődését és meleg köszönetünket küldjük kedves hozzátartozóinak és lapunk iránti ragaszkodásukért. Szív. üdv. a Szerk.

„R. Gyuláné”. Igaza van, Nagyságos Asszonyom, hogy nem a mai fiatalságot kell hibáztatnunk egyes megrovandó viselkedésük, szabadabb modoruk miatt, hanem azt a nevelést, melynek kényelmes lazasága következtében a gyermek önmagára hagyott és természetes következmény, hogy a gyermek sem állít fel és nem is tud felállítani korlátokat, melyek a helytelen kinövéseket szabályoznák. A szülőkön kívül a társadalomnak kell első sorban jó példával előljárni és szeretettel, mely tisztelést követel, helyes irányt jelölni meg a fiatalságnak, mely a nagyokban mindaddig, míg ellenkezőről nem győződik meg, amúgy is mindig fensőbbes lényt, ideált lát és alkot magának. Jaj nekünk, ha a gyermekeink nem így gondolkoznak, és ezerszeresen jaj volna annak a hazának, melynek nagyjai közül a fiatalság nem tudna magának ideált választani. Higyje el, Nagyságos Asszonyom, hogy a társadalom lüktetésén már észlelhető a lelkiismeret megszólalása és mi is azon vagyunk, hogy minél hangosabban és mindenkit áthatóbban zúgjon hangja. Szív. üdv. a Szerk.

MEINL
UJTERMÉSŰTEA

QUEEN'S BLEND

a legnemesebb aranylevelű fajták (Golden tips) keveréke. A legfinomabb Darjeeling erőteljes ízével, gyönyörű sötét felöntés.
Kb. 1/4 angol font 4.40 P

Mélyen tisztelt előfizetőink!

Tisztelettel értesítjük, hogy lapunk előfizetési díját a féléves és éves előfizetésnél a súlyosan emelkedett papír- és nyomda-árakra való tekintettel, kénytelenek vagyunk egy-egy pengővel (fél év 10 P, egész év 18 P) felemelni. Nem szívesen vesszük igénybe igen tisztelt előfizetőink anyagi áldozatkészségét, és bár már az év elején küzdöttünk az emelkedések okozta drágulással, hittük, hogy hosszabb időre elodázhathatjuk és kitolhatjuk az előfizetési-díj felemelését. Sajnos, lapunk kivitele és nívója érdekében, — melynek fokról-fokra való emelkedését ígérjük és garantáljuk, — az egyedüli segítő-eszközt igénybe kell hogy vegyünk és tisztelettel kérjük mélyen tisztelt előfizetőink további megértő támogatását. Az előfizetési-díj emelésénél tekintettel voltunk a mai súlyos viszonyokra és mikor ez mindössze napi negyed fillért jelent, bizalommal reméljük, hogy lapunk támogatói legmesszebbmenő megértésével és méltánylásával találkozunk.

Nagyrabecsült jóindulatu pártfogásukat kérve, vagyunk — teljes tisztelettel

a „Magyar Uriasszonyok Lapja”
kiadóhivatala.

„**Fiatal asszony**”-nyal szívesen közlöm a kapor-leves receptjét. — Vékony barna rántást készítünk, beletesszük az összevagdalt kaprot (egy kávéskanálnyi), kissé megkeverjük és hűslével felöntjük, de lehet hideg vízzel is. Izlés szerint megsózzuk és egy tojássárgáját egy deci tejfellel elhabarva öntünk bele s ha felforrott, félre tesszük. Citromlével vagy ecettel tetszés szerint savanyítjuk, piritott zsemlyekockával tálaljuk.

F-né.

„**Egy szomorú, letépett virág**”. Boldogok vagyunk, hogy barátjának fogadott és leírt panaszával könnyített szomorúságban vergődő lelkén. Köszönjük bizalmát, Nagyságos Asszonyunk és higgye el, akkor volna boldogságunk valóban teljes, ha segíteni is tudnánk, de ebben az esetben csak az idő segíthet és még olyan nagyon fiatal, hogy biztosra vesszük, óhajtása nem marad csak óhajtás. Mindenesetre kérje ki orvos tanácsát, vagy ha nevét feltárja, levélben bővebben foglalkozhatunk és talán tanácsot is adhatunk. Szív. üdv. a Szerk.

„**Csúnya kis leány**”. A pattanások keletkezését nem külső kenőcsökkel, hanem étrendjének szabályozásával akadályozhatja meg. Tartózkodjék fűszeres, sós, ecetes ételek fogyasztásától. Fő étrendje tej, vaj, tojás, zöldségfélék, és különösen sok gyümölcsből álljon. Sokat sportoljon, szabad levegőn tartózkodjon, napkúrát használjon. Emellett naponta kölnivízzel mossa le az arcát. Szív. üdv. a Szerk.

„**Egy olvasó-társnőmnek**”. A kókuszpuszserlit én a következőképpen készítem: Egy kgr. kókuszlisztet, 3 evőkanál nulláslisztet, 3 egész tojást, egy egész citrom levét és reszelt héját, egynegyede lit kristály-cukrot veszünk hozzá. A cukrot a tojással habzásig kavarjuk, egy citrom levét és reszelt héját beleadjuk, majd a három evőkanál nullásliszttel elkavarjuk és legvégül a kókusz-lisztet tesszük bele. — Üdv. K. J.-né, Budapest.

„**Egy vidéki előfizető**”. A vörös orr és kéz igen sok esetben — különösen nőknél — a vérszegénység jele. Meltóztassék orvoshoz fordulni. Üdv. a Szerk.

„**Somogyi kislány**”. Az „Elida” kenőcsöt és szappant feltétlenül ajánlhatjuk. Általunk nem ismert szereket nem ajánlhatunk. Próbálja meg, feltétlenül meg lesz elégedve az eredménnyel. Üdv. a Szerk.

„**Fehér liliom**”. „Rózsák királynője”. „Élet, mívé lett” e. költemények nem megfelelőek, nem közölhetjük. Szerk.

„**Creola 17.**” Levele végtelenül kedves és hozzám való bizalma felette meghatott. Szerettem volna a levelét leközlöni teljes egészében, de a pótlólag küldött sorai miatt — sajnálom, hogy nem tehetem. Pedig jó lett volna parádézni azzal a spontán szeretettel, mely olyan drága és szép gondolatoknak lett a megteremtője. A tanácsot kérő részére, úgy mint minden olvasónknak, hasonló szívességgel válszolgok, bár nem vagyok híve a „díszes társaság lefőzésének.” Ugy gondolom, hogy komolysággal és fölényvel emelkedhet a legbiztosabban az illető fölé és önhittsége nem ágaskodhatik majd, ha látja, hogy senki sem vesz tudomást róla. Különb, engedjen meg nekem egy nagyon szerény megjegyzést. Az a fiatal barátom még nagyon zöld gyerek lehet, ha azt hiszi, hogy esnős, elegáns külseje elegendő, hogy „minden nő” rabszolgájának érezze magát. Ma már a nők, a magas homlokkal bíró gondolkodó nők, teljes tudatában vannak annak, hogy a férfideált nemcsak a esnős külsejü és jól öltözött urakból formálhatják ki képzeletükben, hanem megtalálják azok között is, akik nem báloznak, de egyszerű, komoly külsejük alatt egy egész világ értéke fér meg.

Nagyon örülnék, ha tanácsomat megfogadná, mert feltételezem, hogy azzal az intencióval kérte, hogy követni fogja és az illetőről egyáltalán nem vesz tudomást, már amennyire a társadalmi szabályok ezt egy úrileánynak megengedik. Ezt az illető feltétlenül észre fogja venni és levonja magának a konzekvenciákat belőle, hogy nem minden nő-re van hatással csak a külső eleganciája.

Mindig az a győztes, aki szellemileg a másik fölé tud emelkedni. Ne kételkedjen, hiszek a Maga győzelmében. Szív. üdv. a Szerk.

„**Sanyilus.**” Nagyságos Asszonyom, olyan jól esett olvasnunk az Ön tollából is, hogy „a Magyar Uriasszonyok Lapja egy végtelenül kedves, aranyos, drága lap, amilyen nincs még egy másik és én mindig epedve várom azt a napot, amikor megjelen, mert az nekem külön ünnepet jelent. Mindnyájunkat szívből üdvözlöm érte.” Bocsásson meg, hogy e pár sort lapunkban megörökítettük, mint tanujelét annak a szeretetnek és elismerésnek, mellyel lapunkat Nagyságos Asszonyunk is minden más lap fölé helyezi. Hálás szívvel viszonzozzuk elismerését.

1. „Mit üzen a rádió” előadója „Anonym” nevét nem árulja el.

2. Előfizetése július 1-ig reudben van.

Szívből üdv. a Szerk.

Szerk.

„PYORRHIT”

a jelenkor legkérelmezesebb fogkrémje, használatával megszűnik a foghússorvadás, megakadályozza a fogképződést, a meglévő köveket oldja. A fogakat hófehérré varázsolja, a késő kori konzerválja.

Gyártja: **MARBERGER GYULA**
orvosgyógyszerészeti gyára, **UJPEST.**

MINDENÜTT KAPHATÓ.

ZONGORÁZNI KOTTANÉLKÜLI
módszeremmel bárkit

óránként egy darabra, betanítok. Szücsné Damjanich-u. 54. fsz. 4.

„Klára“. Ajánlhatjuk Schadek hölgyfodrászt, Budapest, IV., Váci-utca 9., félem. 3. — Tessék a levelében említett ügyben ezen cégnél — lapunkra való hivatkozással — érdeklődni. Üdv. a Szerk.

„Próba-szerencse“. A hajhullásnak oka valószínű a fejbőr és haj nagyfoku szárazsága, melyet a következő módon kell kezelni. Szappannal mosni a haját tilos. Négy hetenként langyos boraxos vízzel megmosni és lehetőleg esténként a következő haj-olajjal bedörzsölni: Ricinus-olaj 100 gr., alkohol 20 gr., rózsaoilaj 5 csepp. Ha a szárazság az oka, akkor föltétlenül fog használni ez a gyógyszer. Andrássovich I-né.

„Egy előfizető“. A háziszappan habzását úgy érjük el, ha szappanfőzéskor egy jó marok konyhasót teszünk bele. H. F-né.

„Uri leányok“ stb. Költőnek érzi magát és mégis azt kívánja, hogy e hitében mi is erősítsük meg. Legyen kívánsága szerint, elhisszük Önnek, de próbálkozzon más-hol. Üdv. a Szerk.

„Járásbíró neje“. Méltóztassék folyamodni a Népjelölti és Munkaügyi Minisztériumhoz fiának gyógyszerintézetbe való beutalása iránt. Folyamodványi ívet és beutalási lapot tartózkodási helyén a nyugdíjat számfejtő számvevő-ségtől kell beszerezni és azt számvevősegi záradékkal ellátva a fent megjelölt minisztériumhoz beküldeni. A folyamodvány 1.60 pengős bélyeggel ellátandó. Sziv. üdv. a Szerk.

Az Abbázia cukorka-üzlet (Teréz-körút 8.) a Magyar Uriasszonyok Lapja előfizetői részére a husvétii cukorkák beszerzésénél kedvezményes árral szolgál.

„Budai előfizető“. Nagy örömet szerzett Nagyságos Asszonyom, hogy dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztávné úrasszonyok, lapunk kézimunka-rovata vezetői kézimunka-üzletét látogatásával megtisztelte és az ott tett bevásárlása feletti megelégedéséről engem is értesíteni méltóztatott.

Nagyságos Asszonyomnak, ki lapom egyik legrégebb előfizetője, alkalma volt meggyőződni, hogy nem találtam pihenést addig, míg lapom előfizetői kívánságának megfelelő kézimunka-rovat-vezetőt nem kutattam fel. Dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztávné úrasszonyokban találtam meg a kézimunka téren szakavatott rovatvezetőket, és Nagyságos Asszonyom kedves levelével megnyugtattott, hogy vásárlása, a kiszolgálás úri módja, az összehasonlíthatatlanul szolid árak kellemesen lepték meg és kedves kötelességének tartotta e feletti elismerését nyilvánítani és megengedte nekem, hogy ezt nagyrabecsült olvasóimmal is közölhessem.

Ezúttal kérem fel lapunk kedves olvasóit, szíveskedjenek felkeresni legminimálisabb vásárlásaikkal is dr. Sándor Ernőné és Raffay Gusztávné úrasszonyok kézimunka-üzletét (Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3. sz.), mert sehol olyan jutányos árakat nem méltóztatnak találni. Becsüljük meg és támogassuk e két magyar uriasszony szorgalmas munkásságát és törekvését, akik elsőrendű kézimunka-anyagokkal, pontos kiszolgálással, lelkiismeretes munkával, és legfőként jutányos árakkal állanak rendelkezésre. Ez a két uriasszony úgy áll előttünk, mint a dolgozó asszonyok mintaképei. Sziv. üdv. a Szerk.

Kérjük szíves elnézésüket mindazon kedves előfizetőinknek, kik az utóbbi időben milliő-ajándékunk vételét páratlan szeretetreméltósággal nyugtázták, hogy ezeket a végtelenül kedves leveleket nem áll módunkban leköszölni, mivel az utóbbi tíz nap alatt csak 1400-nál több ilyen bájos levél érkezett, amelyek mind kivétel nélkül elragadtatással tesznek tanúságot ajándékunk feletti megelégedésükről. Engedtessek meg nekünk, hogy hálával viszo- nozzuk elismerésüket és e pár sorban adjunk kifejezést afeletti örömünknek, hogy a Magyar Uriasszonyok Lapja ajándéka ilyen impozáns, meleg fogadtatásban részesült. Igérjük, hogy a júliusi újításokra már új és hasonlóan szép ajándékokat tervezünk. — Szíves és hasonló meleg üdvözléssel és kézsókkal a Szerk.

„Vihar“. Szívesen olvastuk valóban költői művét, de terjedelme miatt nem használhatjuk. Sziv. üdv. a Szerk.

A „Lidői pansiók“ címét beküldő „Tanárnő“-t kérjük, szíveskedjék nevét velünk közölni. Előfizetőnk bővebb információt óhajtaná kérni. Üdv. a Szerk.

Hálás köszönettel soroljuk fel azon lelkes, lapunk mellett agitáló kedves előfizetőink neveit, kik lapunk iránti ragaszkodásuknak nem csak ismerőseik címének be- küldésével adták tanujelét, de, mint tudomásunkra jutott, társaságukban valóságos propagandát fejtettek ki lapunk méltatásával. Érezzük, hogy nem áll módunkban e lelke- sedéshez méltóan viszonzni szeretetüket, azonban igye- ckeztünk a megküldött könyvajándékunkkal hálánkat némi- leg kifejezésre juttatni. Ezúton is kérjük, fogadják köz- szönetünket és szívélyes üdvözlésünket: Mózsik Rózsi- ka, Arany Rózsi-ka, Fritz Mária, Pálffy Jánosné, Juhász Sándor- né, Benze Erzsébet, dr. Balla Sándorné, Fekete Ilona, özv. Görömbe-ly Sándorné, Keresztes Pétérné, özv. Kovács Sándorné, Kállay Anna, dr. Kovács Dezsőné, Mach Leonné, dr. Murarik Gáborné, Németh Mihályné, Nágó Gyuláné, Páll Béláné, dr. Pesztalics Józsefné, Pirisi Andrásné, Polacsek Józsefné, Raposa Kálmánné, Szakács Imréné, Székely Gyuláné, Juhász Sándorné, és Veress Lajosné. Kézscók Szerk.

Lapunk nagyon lelkes és igaz hivatól kaptuk az alábbi kedves levelet, melyet jól eső örömmel örökítünk meg lapunkban.

*

Kedves Főszerkesztő Úr! Engedje meg, hogy szerény soraimmal igénybe vegyem idejét. Elsősorban is igen hálás vagyok a nem várt szép kis ajándék-könyvért. Örömmel vettem. Igen izléses a kivitele s hozzá még a kedvenc írómól való, ami csak fokozta örömeimet.

En, ki kedves lapjának elejétől kezdve lelkes híve vagyok, igen csodálom e lap fejlődését. — Igen, mert már bátran és büszkén a magunkénak vallhatjuk és tartjuk finoman szerkesztett lapját, amely szegény csonka hazánkban az egyedüli, mivel nincs még egy szépirodalmi la- punk, amely annyi lélekemelő, szép, nemes dolgot produ- kálna, mint a „Magyar Uriasszonyok Lapja“. Igen, ezt mind a kedves Főszerkesztő úrnak köszönhetjük, amit én részemről igyekezek azzal hálálni meg, hogy minél több előfizetőt szerezzek kedves lapjának. De sajnos, még igen sok olyan olvasója van, aki azt hiszi, hogy elég, ha to- vább adja a lapot olvasni s az így, sokszor öt-hat barát- nő kezén megfordult lap haza kerül, azzal a megjegyzéssel: „igen értékes, igen gyönyörű“ — és nincs tovább. Csak- hogy ez nem célja egy lap terjesztésének; mert igazán csak akkor értékes és gyönyörű, ha szerény otthonunkban található, a hozzávaló izléses bekötési táblájával együtt, mert büszkesége lehet minden magyar uriasszony szalon- jának, vagy meghitt nappali szobájának.

Meleg üdvözlétem küldésével maradtam lelkes olva- sója és híve P. B.-né, gazdasági tanár neje.

*

Ha nem lennék büszkék ezen lelkesen beszélő so- rokra, nem érdemelnék meg, hogy olvasóink részéről hasonló méltatásban részesüljön a „Magyar Uriasszonyok Lapja“.

Öszinte hálánkat és mély tiszteletünket küldjük me- legszívű pártfogónknak. Sziv. üdv. a Szerk.

CANFIELD IZZLAPOK

Triko

varratnélküli, szagtalan, vízhatlan.
Minden ruha övszere.

Különlegesség:

BATISZT-IZZLAPOK

Snowyt-batizst
Snowyt-selyem batizsttal
Snowyt-duplaselyem

HICKS-IZZLAPOK — ÁRETTE-IZZLAPOK
mind a „Canfield“ névvel vannak ellátva!

CANFIELD RUBBER Co., HAMBURG

HOHE BLEICHEN 31/32. BRANDENBURGHAUS
Gyár: Bridgeport. Con. U. S. A. Fiókok: London, Páris.

Ingyenes hirdetések

Páratlanul olcsón világmárkás zongorák, pianinók, részletfizetésre. Javítás, hangolás, kölcsönzés **Ehall zongoratermeiben, Andrassy út 15.**

Férfi szabó, ki átalakításokat és javításokat is vállal, szabóüzembe elhelyezkedést keres. Címe: Balla József, Budapest, Naphegy-utca 66.

Vidéken, nyugodt, kertés otthon keres óvónő, bő étkezéssel. Nyelvtanítást vállal. Leveleket „Társnő” jeligré a kiadóhivatalba kér.

Kossuth Lajos azt izente cím alatt hazafias, énekes, 3 felvonásos színmű jelent meg. Iskolai, levante és műkedvelői előadásokra alkalmas. Szerzőnél (K. Pap János, Kaposvár, Tallán-utca 35.) és Kókai Lajos könyvkereskedésében (Budapest) megrendelhető. Ára: 1 pengő 60 fill.

Ki vállalna el idősebb, egészséges urinőt havi 40 pengő fizetéssel. Az illető németül beszél és háztartásban segédkezne. Címe: „Szolid” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Dr. Major Ferenc szülész-nőgyógyász, osztályvezető- orvos, rendelőjét VI. ker., Andrassy-út 66., I. em., 14. sz. alá helyezte át.

Okleveles r.-kath. tanítónő, 26 éves, bizonyítványokkal, házitánító, nevelőnői állást keres. Zongorát tanít. Címe: Káldy Józsa, Bük (Sopron-megye).

Keresek idősebb jólelkű nőt, ki az összes háztartási munkákat vállalna kisebb uri családnál, falun. Cím: Nyul-falu, Postahivatal.

Keresek 6 éves fiam mellé intelligens nőt, ki a háztartásban is segédkezik. Fizetési igény megjelölését kérem. Cím: Deák Imréné, ref. lelkész neje, Bugyi (Pest-m.).

Kiadó egy elegánsan bútorozott utcai szoba fűdőszoba használattal, esetleg reggelivel. Megtekinthető d. e. 10—1, és d. u. 3—6 óra közt. Cím: IX., Ráday-utca 32., IV. emelet 3. — Lift van.

Budapesti trafikba némi kaucióval rendelkező, tisztességes, komoly, intelligens elárúsítót keresek szerény igényekkel. Jelentkezés: Aggteleki-utca 17. (trafikban), Gasporik alezredesnél.

Okl. tanítónő német nyelvben való tökéletesedése céljából német családnál óhajtana elhelyezkedni. Csekély fizetésért kisebb gyermekek tanítását, nevelését vállalná. Házi munkában segédkezik. — Címe: Schöber Paula, Nemesvámos (Veszprém-megye).

Felsőruha-, fehérnemű-szabást biztos módszerrel tanít ipariskolai tanárnő. Halász, Batthyányi-u. 53., II. em. 2.

„Olesó rádió”: A Magyar Uriasszonyok Lapja előfizetői a „Polihisztor” Rádiótechnikai vállalatnál (Budapest, L. Bors-utca 13. Telefon: K. 507—07) minden vásárlásnál kedvezményben részesülnek.

23 éves, kereskedelmit végzett, németül beszélő, üzletet vezetni tudó félárva, gyermekek mellé ajánlkodik. Háztartásban segédkezik. Nem annyira fizetésre, inkább jó otthonra vágyik. Címe: „Félárva” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Magyar-német kisasszony vidékre ajánlkodik. Igényei szerények. Cím a kiadóhivatalban.

Szerény igényű, fiatal, özvegy uriasszony gyermekek mellé, felolvasónőnek ajánlkodik. Kézimunkában, varrásban, főzésben segédkezik, esetleg egyedül is főz. Melegszívű család ajánlatát kéri. Címe: „Alföldre vágyom” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Nagy Képes Világtörténet, 12 kötet, Marczali kiadás, vászonkötésben, féláron eladó. Bolti ára 170 P. — Eladó „A Magyar Nemzet Története” című 1898-as, Atheniumkiadás 8 kötete is. Ára 80 P. Cím: „Bibliofil” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Nagyon keveset használt Singer varrógép megvételre kerestetik. Cím: „M. L.-né, Csillaghegy” jelige alatt a kiadóhivatalban.

34 éves, jó megjelenésű urileány házikisasszonynak, anyahelyettesnek ajánlkodik. Perfektül varr felső- és alsóruhát. Perfekt német. Címe: „Szolid Sz. C.” jelige alatt a kiadóhivatalban.

5—6 éves gyermekeim mellé keresek németül beszélő, kezdőket zongorázni tanítani tudó, szerény igényű, finomlelkű, okl. B.-listás középkorú tanítónőt, azonnalra. Fizetés havi 80 P, és teljes ellátás. Cím: Tóth Istvánné földbirtokos neje, Kaskantyú-puszta, u. p. Kiskőrös.

Ügyes soffőr, 34 éves, nős, féléves gyakorlattal, állást keres. Szereléshez ért. Esetleg házmesterséget, vagy bármilyen hasonló állást elvállal. Címe: „Szerényigényű” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Házvezetőnőnek, gazdasszonynak, vagy gyermekek mellé megbízható, szorgalmas özvegy uriasszony ajánlkodik. Esetleg magányos urinőhöz, vagy férfőhez. Címe: „S. S.” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Intelligens, szerény igényű, szorgalmas, megbízható urileány, főzésben és házimunkákban jártas, háztartásban elhelyezkedni óhajt. Címe: „S. S.” jelige alatt a kiadóhivatalban.

Nagy gyakorlattal bíró urileány rendkívül olcsón elvállalja függönyök, terítők, párnák, lámpaernyők, valamint fehérneműek készítését. Címe: Feuermann Ilona, Budapest, VI., Kartács-utca 27., III. em. 23.

Felelős szerkesztő, kiadó és tulajdonos: KERTÉSZ BÉLA
Szerkesztő: tordai BÖJTHE ETELKA
Kiadóhivatali igazgató: BARTHA ISTVÁN
Kéziratokat nem adunk vissza.

Nagyothallók minden vágyát kielégíti a **SIEMENS-PHONOPHOR.** Ezt a kis készüléket — mely a hallást még a legmakacsabb esetekben is a legtisztábbá teszi — áldják mindenfelé. Egyedüli főelárúsító helye: **Magyar Gyógytechnikai Ipar R.-T.,** Budapest, VI., Andrassy-út 28. Díjtalanul bemutatják, próbálja meg.

BAJUSZKÁJÁT

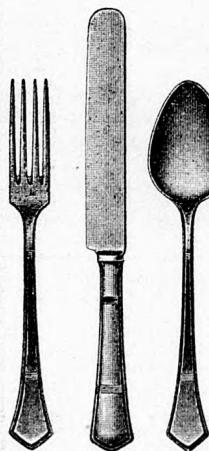
és alkalmatlan hajszálait nyakán, karján és arcán önmaga a legegyszerűbb módon könnyen és fájdalom nélkül eltávolíthatja bevált szőrvesztő szeremmel. 6 pengő előzetes beküldése ell-nében egy teljes kezelésre elegendő adag bérmentve. *Kosmet-Labor. W. Eckhardt.* Angsburg II/103. (Bayern) Ravenspurgerstr. 12.

RUHASZAKADÁS

művészi műtőmése, harisnyák művészi javítása *dr. Kassainé* iparművészeti műhelyében, VII, Lövdöde-tér 1. Tel.: J. 395-34

A háztartás díszje a valódi apacca ezüsthényű evőeszköz!

Fémjelző bélyeggel ellátva!
Minden darabért jótállunk!

	pengő	pengő
6 evőkés ...	15.—	6 csemegekés 12.50
6 „ villa ...	8.40	6 „ villa 7.50
6 „ kanál ...	8.40	6 „ kanál 7.50
6 kávékanál	4.40	1 tejmerő ... 3.70
6 mocca ...	3.70	1 tortalapát . 4.—
1 levezerő	6.30	1 pecsényevél, 4.—
1 komplett, elegáns, 6 személyes kazetta, 47 darabból	112.— P.	

Teljesen pótolja az ezüstöt. Megrendelhető postán, utánvétellel A meg nem felelőért a pénz visszaküldjük.

Becsületos és pontos kiszolgálásért 64 év óta fennálló üzletünk és számos köszönőlevél szavatol! — Nagy képes árlapunkat kívánatra ingyen megküldjük.

MAROSI JÓZSEF és FIA
GYÁRI LERAKATA, ESZTERGOM

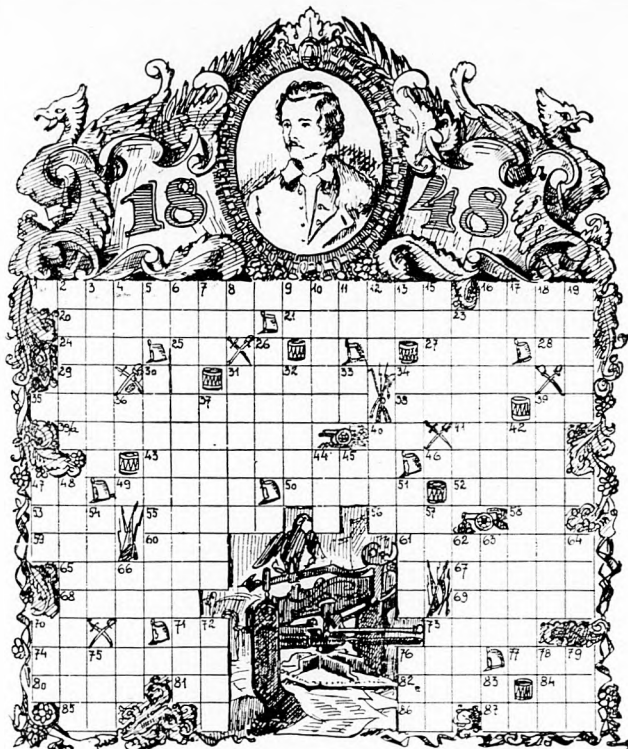
KERESZTREJTVÉNY

1848. március 15.

Szerző: Katona.

Vízszintes sorok.

- 1 Aktuális Petőfivers cím is, de ezt a kitévelt a „Nemzeti dal” minden strófájában is használja.
- 2 „... hazám e szív, e lélek.”
- 20 Aktuális Petőfivers címe, de katona is névelővel.
- 21 1848. márc. 15-ének egyik vívmánya.
- 24 Fordítva ló is teszi.
- 25 Kötőszó.
- 27 Hajót javítják itt.
- 28 Latin praepositio.
- 29 Idegen helyeslés mássalhangzó.
- 30 Német címző szócska.
- 31 A katona kulcsa is az.
- 34 Ilyen költő volt Petőfi.
- 35 Ha mindenkiben ez lángol, úgy nincs még veszte Nagy Magyarország.
- 38 A 73 függőlegessel együtt egy nyelvcsalád.
- 39 Fordítva rövidítés aláírásoknál.
- 39 a Vajda János a költő és társa 1848. márc. 14-én este rázárják a Pilvax kávéházban tanácskozókra az ajtókat s így azok végre... magukat a másnapi cselekvésre.
- 40 Határag.
- 41 Egyik regényének címe: A háború.
- 43 Amikor... meggyújtják a tábornözeteket.
- 46 1848-ban is hány hatalmasság volt Magyarországon.
- 47 Helyhatározó rag.
- 49 Ha magadtól nem... a hazád iránti szeretetet, úgy azt senki sem tudja már beléd plántálni.
- 50 Diadal.
- 52 A 48/49-i háborúban... adták oda életüket a szabadságért.
- 53 Víznek nincs.
- 55 Köztársaság feje.
- 56 A háború sokat hagy maga után.
- 58 Folyó neve.
- 59 Teste földi.
- 60 Bibliái alak.
- 61 Férfinév.
- 65 Visszavonult életet él.
- 67 Sebesült mellett van.
- 68 Szindarab.
- 69 Ahogyan a vidéki polgár a testvérét népiesen kiejti.
- 70 Gyurog.
- 71 Vallásrövidítés.
- 73 Vörösmarty „dal”-t irt róla.
- 74 „F”-el ilyen javaslatot is készített Kossuth.
- 76 Legtöbbet itt pihensz.
- 77 A 6 függőleges második szava.

- 80 Kocsis biztatása.
- 81 Állati férőhely.
- 82 Második betűjét megduplázva: női becézett keresztnév.

- 84 Személyes névmás de rövidítés is.
- 85 Két azonos betű a keresztfélliratról.
- 86 Ismeretlen.
- 87 „Háztartási alkalmazott.”

Függőleges sorok.

- 2 M... nemzethez és... ifjúsághoz több verset is irt Petőfi.
- 3 Aktuális Petőfivers címe, de katona is névelővel.
- 4 A tudós csöve.
- 5 Fordított, összetett mássalhangzó.
- 6 Aktuális Petőfivers címe.
- 7 Polytomosági hiány.
- 8 Fordítva „adok” latinul.
- 9 Kötőszó.
- 10 A mi zászlónknak háromféle... van.
- 11 Francia birtokos névmás.
- 12 Állítólag „hal.”
- 13 Tiltakozás, de biztató szócska is.
- 15 ...és ne tovább.
- 16 Katonának trombitálják.
- 17 Régi harceszköz.
- 18 Becé női keresztnév.
- 19 Katonánál jó magyarsággal „hangásznak” hívták.
- 23 Rendesen katonaélet lett a vége.
- 26 Eszménykép.
- 30 Duplán véve Petőfivers címe, de másol meg azt mondja hogy: „szabadság, ... e kettő kell nekem.”
- 31 Ha ilyen állapotban van a bor, veszedelmes a pincébe lemenni.
- 32 Jó étvágyú.

- 33 Fordított, összetett mássalhangzó.
- 34 Mar.
- 36 Az arzén kémiai jele.
- 37 A világháborúban ellenségünk volt.
- 39 Fegyver.
- 40 Legalább is ketten vannak, de hárman, sőt négyen is lehetnek.
- 42 Stephenson találta fel.
- 44 Felemelt zenei hang.
- 45 Igevégeződés.
- 47 Tavasszal sokat kovácsolnak.
- 48 „... hadsereg” (Petőfi)
- 51 Legujabb hajó.
- 54 „... nyolcszáznegyvennyolc.”
- 57 Személyes névmás.
- 62 1848-ban és 49 elején győzelmesen folyt.
- 63 Pap.
- 64 A király franciául fonetikusán.
- 66 Hegység neve.
- 70 Fokképző.
- 72 Súly.
- 73 lásd 38 vízszintes.
- 75 Azonos magánhangzók.
- 76 Európai folyó.
- 78 Görög betű.
- 79 Balkáni város.
- 83 Téli sporteszköz.

KULTURA HANGSZER- ÉS ZONGORATEREM

TELEFON: JÓZSEF 394—90.

Csakis külföldi legelsőrangú kereszthúros zongorák, pianinók, továbbá gramofonok és gramofonlemez nagy raktára. Előnyös fizetési feltételek.

BUDAPEST, IX, KÁLVIN-TÉR 7.

MAGYAR URIASZONYOK LAPJA

STOJANOVITS VIKTORÉK GYERMEKEI

VERES, főhercegi udvari és kamarai
fotoképész felvétele, V., Harmad-u. 3